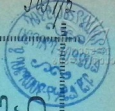

FS

3894

1

წახევრება

ფვილა ნინოზი

შ ე ღ გ ე ნ ი ლ ი

დიდის არსენი ქართლის კათალიკოზის მიერ

X საუკუნეში

გამოცემა საეკლესიო მუზეუმისა № 10.

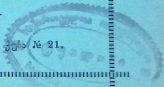
XI—XII ხელნაწერიდან

თფილისი

სტამბა არ. ვ. ქუთათელაძისა, ნიკ. ქუჩა № 21.

1903

235.3

ცხოვრება

წმიდა ნინოსი

შედგენილი

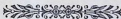
დიდის არსენი ქართლისა კათალიკოზის მიერ

X საუკუნეში

F509/3

გამოცემა საეკლესიო მუზეუმისა № 10.

XI—XII ხელნაწიდიდან

თბილისი

სტამბა არ. ქუთათელაძისა, ნიკ. ქუჩა № 21.

1902

2, (17) გ. (20x13), (ფი.ხ.).

Дозволено духовною цензурою, Тифлист, 1-го Сентября 1902 г.

FS

3894

1

ცხოვრებაჲ და მოქალაქობაჲ და ღუაწლი წმიდისა და ღირსისა დედისა ჩვენისა ნინოჲსი, რომელმან ქადაგა ქრისტე ღმერთი ჩუენი ქუეყანასა ჩრდილოეთისასა და განანათლა ნათესავი ქართველთაჲ, გვაგურობენ....

ინება რაჲ მეუფებან მეუფებთამან და უფალმან უფლებათამან, ძლიერმან და თვით მიფლობელმან და შემოქმედმან ყოველთა მთავრობათამან და კელმწიფებთამან, იესო ქემან ღუთისამან, თანასწორმან მამისა და სულისა წმიდისამან, მოსდგაჲ ქუეყანად კსნად დაბადებულთა თჳსთა, — მოაფლინა მოციქულად და მხარებლად მოსდგისა მისისა მთავარანგელოზი გაბრიელ და იშენა ტაძარი ქუეყანასა ზედა ბუნებისკან მიწისა, უმაღლესი ცასა-ცათასა, ყოვლითურთ მოცველი და ბრწყინვალე ქალწულებითა და უბიწოებითა. და იშვა დიდი იგი მეუფებ ტაძარსა მას შინა, არცა კლიტენი მისნი დაჰკსნნა, არცა ბჭენი მისნი განახუნა, არამედ იშვა და, ვითარცა შუშნის მეუფებასა მისსა, და გამოვიდა, ვითარცა იცის, მეუფებ, სადღუმლომან ღუთაებისა მისისამან. და ტაძარი იგი ეგრეთჲ დაკრძალულად დაუტოვა უსეშთაჲს ბუნებათა და უადრეს ყოველთა საკრეველებათა. იშვა ქალწულისკან, ვითარცა კაცი და არა განუკუა ღუთაებისა, არამედ ბუნებითა იქმნა ყოვლითურთ კაც და ყოვლითურთ ჰგიეს ღუთაებისა შინა და ისაკადრა წიადთა ქალწულისათა, რომელი || ჰგიეს ზეტას მამისათანა განუშორებულად; ტურთულ იქმნა წიადთა დედისათა, მტურთველი იგი ყოველთა არსთაჲ; მოქნე იქმნა სძისა, ვითარცა ჩხელი, რომელი ზრდის ყოველთა, ვითარცა ღმერთი; შუიხჳ სახუწვლითა ჩხელთაჲთა, ვითარცა ერმაჲ და ვითარცა ღმერთმან განჰკსნნა საკრეველნი ცოდვათა ჩუწნთანი; ჩხელებრ მიიწვინა ბაკასა დამბადებელი ყოველთაჲ; ჰეროდესკან იდეუნობდა ვითარცა კაცი; სჳმეონისკან ღუთად აღსარებულ იქმნებოდა; ეგუბტედ იფტოდა ვითარცა კაცი, რომელმან შემუსრნა კელით ქმნილნი

ეკუპტისანი; წარმეტკებოდა ჰასაკითა კორცთაჲთა, რომელი იგი უფლებად
გან არს და მარადის ჰკიეს ღუთაებითა. მოვიდა იორდანედ და ნათელ
იღო წინამორბედისა და ნათლის-მცემელისაგან, რომელი ნათლითა
აღავსებს ეოველთა დაბადებულთა. აღასრულნა ნიშნი დიდ-დიდნი
ვითარცა ღმერთმან, და კაცთა ზესთა ბუნების დრეკილთა გან-
მრთელუბდა, კეთროვანთა განსწმედდა, სხუელთა სიტყუთ განკურნებდა,
მკუდართა აღადგინებდა, ეშმაკთა შერისხვთ განასხმიდა, ვიდრეა ზღუასა
ზედა ვითარცა კმელსა; კინითა ზურითა უდაბნოსა ზედა ბევრულთა
კამოზრდიდა. და სხუათა ესე ვითართა უმრავლესთა რაცხუთა იქმო-
და. არა კმა იყო ესე ეოვლად სხიერმან, არამედ ეოვლითურთ
შეიწყალა უძღურებაჲ ჩუენი და დაიმდაბლა თავი თჳსი ვიდრე სიკუ-
დიდმდე და სიკუდილითა მით ჟუარისაჲთა და იხილა რაჲ, ვითარ-
მედ თანა ნადებთა მათ ჩუენთა გარდაკლად შეუძლებელ ვართ, თავს-
იღვა რათა იქმნას ჩუენთჳს წიკვას ქუეშე და თანანადები იგი ჩუენი
გარდაიკადა და დაგუგანა ღმერთისა მამისა და ვნებული იგი ბუნებაჲ
კაცთაჲ უვნებულყო, რამეთუ უვნებელმან ჩუენთჳს ვნებაჲ თავსიადგა
და უსჯულაებათა ჩუენთათჳს სიკუდილი ხეფსით მიითვალა, ჟუარს ენუა
ბუნებითა მით კორცთაჲთა და მოკუდა და საფლავსა დაიდვა; ხოლო
ადგა ღუთაებრ მესამესა დღესა || და თანა აღადგინნა ჯოჯოხეთს
შინა მყოფნი, ამალლდა ზეცად და დაჯდა მარჯუენით მამისა;
და შემდგომად აღდგომისა უბრძანა მოწაფეთა და მოციქულ-
თა მისთა, ვითარმედ— „წარველით და მოიმოწაფენით ყოველნი
წარმართნი და ნათელსცემლით მათ სახელითა მამისათა და
ძისათა და სულისა წმიდისათა და ასწავებლით მათ დამარ-
ხვად ყოველი, რაოდენი გამცენ თქუნ“.

ბრამედ დღესა მეერგასესა მოუვლინა სული წმიდაჲ მათ,
იყენეს-რა იგინი ქორსა მას ზედა, და ეწიუნენეს მათ განყო-
ფანი ენათანი, ვითარცა ცეცხლისანი და იწყეს სიტყუად, ვი-
თარცა უცხოთა ენათა, ვითარცა სული მისცემდა მათ და
რომლისა ძალითა აღუსებულთა წმიდათა მათ მოციქულთა მიერ
ერთ სარწმუნოება იქმნა სოფელი, და არცა ერთი ნათესავ-
თაგანი დაშთა უსმენელი კმისა მათისა. ბრამედ სადაცა

იგი წინაძღომითა მისითა ქადაგად წარივლინებოდეს, იგივე ენაჲ მიეცა სიტყუად, და იგი ნათესავი ერწმუნა სამოძღურებელად. და ესრეთ თვითოვეული ყოველთა ნათესავთა მიმართ წარემართნეს ჯერისაებრ და დაუყენებლად ახარებდეს სახარებასა სასუფეველისასა და ასწავებდეს სიტყუასა ცხორებისასა, რომელნი იგი სხუად და სხუად ქუეყანად... ხოლო ჭეშმარიტებისა იგი მოსახელე, ყოვლად ქებული მოციქული ანდრია, ფრიადსა ნაწილსა სოფლისასა მქადაგებელი ჭეშმარიტებისა, მოვიდა რა ძაბადუკიად, პონტოდ და მერმე ტრაპეზუნად და კუალად ნეოკესარიად, და მიმოვიდოდა ქალაქითი ქალაქად და სოფლითი სოფლად და უქადაგებდა სიტყვასა ცხორებისასა—მოვიდა სამუსატელთა დიდსა მას ქალაქსა, რომელ არს საზღვარსა სპარსთასა. მიერ აღვიდა იერუსალიმად, რათა აღასრულოს პასექი ყოვლად წმიდისა ლუთის-მშობელისა წინაშე. და შემდგომად მარტვლიისა კუალად განვიდა საქმესა მას ქადაგებისასა, რომლისა თანა იყუნეს სიმონ კანანელი, და მატათა და თადეოზ და, მიიწივნეს რა მდესად, თადეოზ დაშთა მუნ. ხოლო დიდებული ანდრია ორთა მათთანა ვიდოდა ქალაქითი ქალაქად და სოფლითი სოფლად, ასწავებდეს და იქმოდეს სასწაულთა სახელითა ძრისტესითა, ვიდრემდის მიიწივნეს ქუეყანასა ქართველთასა და უქადაგეს სიტყვაჲ ცხორებისა.

იყო ვინმე მათ კერძოთა დედაკაცი მთავარი, რომელსა ჰრწმუნა ქადაგება მოციქულთა და მატათა სხუათა თანა მოციქულთა დაადგრა მუნ და მრავალნი მოაქცინეს სარწმუნოებად და მეცნიერებად ჭეშმარიტებისა; ვიდოდეს და ასწავებდეს ვიდრე მდინარედ ჰოროხადმდე და სოფლებთა ნიგალისათა. ხოლო დიდებული მოციქული ანდრია სიმონითურთ სხუათა თანა წარვიდა მდესათად და მიერ კუალად აფხაზეთად და სეფასტაპოლად, რომელ არს ცხუმი.

ქადაგებდა და ასწავებდა ურიცხუთა ერთა მოაქცევდა სარწმუნოებად. ხოლო მეფე ქართველთა და უმრავლესი კერძო ქვეყანისა ჩრდილოსა დაშთა მასვე სიბნელესავე და საც-

თურსა კერპთმსახურებისასა, რომლისათვის შემდგომად მცირედისა ეგულების თხრობად სიტყვასა ჩვენსა. ხოლო ყოვლად ქებულთა მათ და წმიდათა მოციქულთა თვთოველმან, და ყოველთა ერთბამად, თუ ვითარი მოქალაქობა აჩვენეს, ანუ ვითარი მოღუაწება მოიგეს, რამეთუ ყოველი სოფელი მოინადირეს და თვთ მნათობ იქმნეს, და რამეთუ სიმაღლითა სათნოებათათა და უშიშად თავსდებითა ტანჯვათა და ქირთათა და თვთ მის სიკუდილისადა შეურაცხ-ყოფითა ანგელოზნიცა განკვრვებად შემოკრიბნეს და ყოველთა მეცნიერებად ჭეშმარიტებისა წარუძღვეს და განაბრწყინვეს ქვეყანა და ყოველნი ქალაქნი და სოფელნი ქადაგებითა ღვთის მსახურებისათა, აღავსნეს და შეწირნეს ბევრის ბევრეულნი სულნი ღვთისა სარწმუნოებისა მიერ და წმინდისა ნათლის-ღებისა განათლებულნი. და ესრეთ ჯერ ჩინებისაებრ საღმრთოსა და საღმრთოთა ვნებათა მიბაძვითა, რომელთამე ჯვარცმისა მიერ, სხუათა განტვიჩვისა, სხუათა წარკუტითა თავათა—დაუტევეს სოფელი ესე და ზეცისა სუფევად აღვიდეს. ხოლო შემდგომად მათსა დამოწაფებულნი მათნი მორწმუნენი, განპოხებულნი სძითა მოძღურებათა მათთაჲთა, თუ ვითარ ყოველთა ძვირთა და ტანჯვათა და სიკუდილისა *) || შეურაცხის მეოფელ იქმნეს და ერუდეს მთავარსა მისსა სოფლის მშეობედეს მას უკეთურსა, რომელმან იგი ღონითა მანქანებათა მისთაჲთა მეოფელნი ნებისა მისისანი მის ჟამისა მშეობელნი შეეყენი და მთავარი განჯმზადნა მსახურად თვსად და აღზრზინსა ტანჯვად და გუშმად და სიკუდილად ქრისტეს მოწამეთა,—მისთვის ჭკონებდა ყოვლად ბოროტი იგი დაკნინებდა ღუთის მსახურებისა და დაფარვად ჭეშმარიტებისა. არამედ უფროჲს და უმაღლეს

---

*) დედანი ამა საკითხავისა ფრიად დაზიანებულია ნესტისაგან, მეტადრე კუთხეები; ამიტომ ნაკლი მეორე დედნიდგან შევაძოწმეთ, ხოლო დაკარგული რამდენიმე ფურცელი შევაგესეთ იქილგანვე და განსხვავებული ასოებით დავბეჭდეთ. ნიშანი || აღნიშნავს დედანის გვერდებს.

განშესნდა და განიწეინდა სიმრავლე წმიდათა მოწამეთა, და ბრ-
გუნოსანნი ამდღდეს წინაშე მეუფისა, და ადავისა სასუფეველი
ცათაჲ და განანათლა სოფელი შეწუნარებაჲს წმიდათა ნაწილთა მათ-
თამან; და შეამკო კვლესიაჲ ჭდაკებამან ღვაწლთა მათთამან, მოაშთო
მკდომი იგი ბელარ მორეუმან მან სისხლთა მათთამან და სრულად
შემუსრა და დაწყო ყოველი ძალი მისი, — რომელთა შორას, ვითარცა
მთიები მდიდარი || ბრწყინვალეებითა ვარსკვლავთა შორის — გა-
მოჩნდა ყოვლად ბრწყინვალე იგი და საჩინო მნათობი, უძ-
ლეველი მხედარი, მკედრისა დიდისა, კადნიერად მდგომარე წინაშე
პირსა ღუთისასა, მსწრაფლი და მხურვალე მეოხი და მფარ-
ველი და კელის ამპრობელი ყოველთა მორწმუნეთა და
უფროჲს ნათესაიისა ჩვენისა დიდებული მოწამე ქრისტესა
გაორგო, რომელმან იღვაწა დეოკლიტანესზე, რომელი აღმოცენა
ყოვლად საქებელით და უფროჲსდა ესე ვითართა ხერგთა შაერ
ქუეყანათ კაბჰადუკით, რომლისა ღვაწლისა და წამებისა ქამთა და
ამასვე ქუეყანასა შინა იყო ვინმე თანა მოქალაქე მისი, კაცი კეთა-
ლად მორწმუნე, შვილი მდიდართა და წარჩინებულთაჲ; კვლად იყო
იგი ძლიერ და ახოვან და განთქმულ წეობათა შინა, რომლისა სახე-
ლი წაბილონ. ესე წარვიდა ჰრომედ წინაშე მეფისა მაქსიმიანესა
მსახურებად და მოღებად ჰატვიისა და ნიჭისა. ხოლო იყო ვინმე
მეგობარი მისთანა მოქალაქე, კაცი ღუთის მოყვარე და უწეს ქე-
ერთი და ასული ერთი. ხოლო ადესრულა რაჲ იგი და მეუდლე მისა
დაშთეს || ობოლნი იგი, განყიდეს ყოველი მონაგები მშობელ-
თა მათთა და აღდგეს და წარვიდეს იერუსალიმად, და შეუვრ-
დეს მზრუნველსა ობოლთასა ყოვლად სახიერსა მას და გან-
მაცხოველებელსა მას ცხორებისა საფლავსა თაყვანი-სცეს
და მუნ დაადგრეს და მსახურებდეს. ამისა შემდგომად მარაჲწია
ურმა იგი ჰასაკად, კეთილად ქრევისა და წადიურებისა მისისთეს,
ჰატვიითა ჰატვიად აღეგანებული მიემთხვა ჰატრიარქობასა, ხოლო დაჲ
მისი ჰმსახურებდა წმიდასა ადგომასსა და ჰმოწმილებდა დედაკაცსა
ღირსსა და წარჩინებულსა სარრას ბეთლემელსა.

ხოლო ჰაბუკა იგი წაბილო, რომელი ზემო ვაკსენეთ, მიაწია

რამ ჰრომედ წინაშე შეფისა, ხოლო მან სიხარულით შეიწინარა და შემდგომად ჰატეითა და ნიჭითა განაწესა იგი მკედართ-მთავრად. მას უმისა შინა იქმნა განდგომილებაჲ ფრანკთაჲ და მარბეველობითა განსრწნიდეს ქუჭყანასა ჰრომთასა, ვადრემდის თუთ შეფისა მიმართ ბრძოლა უფის. ხოლო ჭაბუკი იგი კანზადუკიელი აღნთთ მისიანსა მკედრობითურთ, განვიდა შემთხვევად მათდა და შეწყენითა ძრისტესითა ფრიადი სიმკნე მოეცა და ძლევა დიდი აღადგინა და მბრძოლნი იგი იოტნა და მთავარნი იგი მათნი და წარჩინებულნი ერისანი ჰურობილნი წინაშე შეფისა მოიუგანსა, ხოლო შეფემან ფრიადი ჰატეი და ნიჭი უფო წაბილოს, და განდგომილთ მათთჳს განაჩინსა სიკვდილი. მაშინ იწუეს მათ ტირილად და ვეჯდრე ხოდეს წაბილოსს და ეტეოდეს: შეკუფენე ტაძრსა შინა უფლისა ღუთისა შენისასა და ნათელ-გუჭტ სახელითა მისითა, რომელსა შენ ქმისხურებ, რომელმან ესე ვითარი სიმკნე მოგცა შენ. და ესრეთ რამ მოვისრნეთ, შენ უბრადო იყო სისხლისა ჩუწნისკას. მაშინ წაბილო აუწუა საქმე ესე ჰატრიაჩქსა ჰრომისასა ჰამასა. ხოლო მან სიხარულით შეიწინარა და ნათელსცა მათ სახელითა მამისაჲთა, მისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა, და შეიუგანსა ტაძრად და აზიარსა სადგუმლოთა ქრისტეს ღუთისა ჩუწნისათა და თაუგანის-სცეს და შეემთხვიენეს წმიდათა თავთა მოციქულთა. და ხვალისა დღე || მზისა აღმოსვლისა მკუელენი იგი აღვიდეს ადგილსა, სადა განჩინებულ იყო წარკუჭტაჲ თავთა მათთა და სიხარულით მოელოდნენ სიკუდილსა, აღბეჭდილნი წმინდისა ნათლისღებისა მიერ. ხოლო წაბილო რამ ამას ხედვიდა, აღიძრა სულითა და ტირილად ფრიად და, ვითარცა ცხოვართა, თავნი მათნი მიიპყრნეს სიკუდიდ, — წარვიდა და შევიდა წინაშე შეფისა და გამოითხოვნა იგინი. ხოლო შეფემან მიჰმადლა წაბილოსს სიტყვცხლე მათი, და მან განუტყენსა და წარავლინა მშვიდობით ქუჭყანად მათდა. ხოლო იგინი ვეჯდრნეს წაბილოსს, რათა წარჰევეს მათ თანა და მისცეს მათ ნათელნი ქრისტიანობისა. ხოლო მან ისმინა ვეჯდრებაჲ მათი და ითხოვნა ჰამამსკან მდდელნი, და წარვიდა მათ თანა ქუჭყანად მათსა. და ვითარცა მიიწიენეს მახლობელად, ეუწუა ერთა მათ უოველი იგი უოფილი, და

ვითარმედ მთავარნი მათნი ცოცხლებით მოვლენ, — შეკრბეს ყოველნი იგი სამთავრონი ერთად და მოკეცბენს მდინარეს ზედა დიდსა და დამარასა და განუყვს მთავართა მათ ური იგი იმიერ და ამიერ, და აკურთხეს მდდელთა წყალი იგი და შთაკდა ყოველი იგი კრი და განიბანებოდეს, და აღმოვიდოდეს ადგილსა ერთსა და დასსმადეს მდდელნი კელთა მათთა და ხათულ-სცემდეს სხეულითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა ათ დდე; და აღჴმართნეს კარაგინი და შეწირეს უსისხლოჲ იგი მსხუწრზღი და აზიარნეს ყოველნი სამდუმლოთა ქრისტეს ღუთისა ჩუენისათა. ხოლო ჴაბილო დუტკენს მდდელნი იგი მათთანაჲე, რათა ასწავონ სარწმუნოებაჲ ჴეშმარატი და სჯული და წესი ქრისტიანობისა და თვით წარმოვიდა ჴრომედვე დიდითა ნიქითა გამდიდრებული მათ მიერ. ამისა შემდგომად განიზრას გულსა თვისსა და თქუა: წარვიდე ისრუსალიმად და ვაკმარო სიმდიდრე ესე ჩემი წმიდათა მათ აღგილთა ისრუსალიმისათა, და შერავიდა ისრუსალიმად, თაყუანი-სცა განმაცხოველებუსა ცხოვრებისა საფლავსა და წმიდათა მათ ადგილთა, და ფრიადი სიმდიდრე განუყო კლასაკათა. და ისიდა, რამეთუ შეცნეირი იგი მისი ურმაჲ, რომელი დითურთ თვისით || წარმოვიდა ქუწყანით მისით კაზბადუკით ისრუსალიმად, — რამეთუ ჴატრიარქ ქმნილიყო და დიდი საყუარული აჩუწნა ჴაბილოს და მეგობარ მისსა იქმნა. და ესე რაჲ ესრეთ განეკებოდა, დელსა ერთსა ჴრქუა სარრა ბეთლემელმან ჴატრიარქსა: „ესე ჴაბილო, განაქმული ბრძოლათა შინა და უფროჲს სიბრძნითა და ღუთის მოშეშებითა, რომელმან კრი იგი ურიცხუნი ნათესავნი ფრანკთანი მიუძღუნა ღმერთსა სარწმუნოებისა მიერ და სათღისლებითა, ჴერ არს, რათა მისცე დაჲ ესე შენი სოსანა ცოლად მისსა, რამეთუ ესე იყო სხელი მისი, და წარიყვანოს და წარვიდეს ქუეუანად თუსად“. რომელი იგი გულს-მოდგინედ ისმინა ჴატრიარქმან და მისცა სისარულით დაჲ თვისი ცოლად ჴაბილოსს. და წარიყვანა ქუწყანად თუსად კაზბადუკიად, რომელთაგან იშვა მხოლოდ დირსი და უოვლად ნეტარი ნინოჲ, ხეთა კეთილთაგან საყოფი კეთილი, სათანოჲ ღუთისაჲ. და ვითარცა იქმნა ათოთმეტისა წლისა, შვეთქუნეს მშობელნი მისნი და განვიდეს ყოველი მონაკება მათი

და წარვიდეს ისრუსადიშად მხოლოდ ასულის ერთისათანა, ნეტარისა ნინოსა, და მუნ განუყვეს ყოველი სიმდიდრე მათი. ხოლო ზაბილო დაიწერა ჯვარი ჰატრიარქისაგან და იჴმნა ცოლისაგან თვისისა და შეიტკბო ასული თვისა, და სახედ ცუართა წჳმისათა დამოადინნა ცრემლნი ზედა ზირსა მისსა და იტყოდა: შვილო, აჴა ესერა, დღეს თბოლ იქმნები ჩემგან! რამეთუ დაგიტყუებ და განგეშორები; ხოლო შეგვედრებ შენ მამასა მას ზეცათასა და მზრდელსა ყოველთასა დმერთსა, რომელი იგი არს მამა თბოლთა და მსაფული ქურიეთა! დაჴნერგე გუფსა შენსა სამარადისოა შიში მისი და სიყვარული და ჴბაძვედ ქცევასა ღირსთა მათ მუნელსაცხებლეთა დედათასა და დათა ღაზარქსთასა. და ესრეთ რაჲ სცხონდებოდი, ურველი, რაოდენი ითხოო, მოიღო ღუთისაგან.“ და მისცა უკანასკნელი ამბორისყოფაჲ.

ხოლო ზაბილო, ამდებულმან შურისა უღიამასა და იოანესსა და უოფლითურთ ჴმნილმან სოფლისაგან, განვლო იორდანე და უდაბნოდ განვიდა და მხოლოჲ მხოლოდ || ღმერთსა შეუდგა და ჴმსახურებდა, რომლისა არღარაინ უწყის კაცთაგანმან აჴამომდე. ხოლო ჰატრიარქმან დაჲ თვისი სოსანა მისცა მსახურად დედათა უძლოურთა, ვითარცა თჳთ ინება მან, და ესრეთ აღესრულა სათნოდ ღუთისა. ხოლო დასწული თვისი ნინო შეჴვედრა მორწმუნესა და ღუთის მოშიშსა დედაკაცსა, რომელი მარადის ჴმსახურებდა წმიდასა აღსადგომელსა მაცხოვრისა ჩვენისა იესოჲ ქრისტესსა. მასთანავე ჴმსახურებდა ღირსი ნინო და ისწავლიდა მისგან, რამეთუ კეთილად მუნციერ იყო იგი კსნისა ჩუწნისათჳს აღსრულებულთა განგებულებათა მაცხოვრისათა და მიუთხრობდა ანგელოზისა მიერ სარებასა, ჴალწულისაგან შობასა, იოანეს მიერ იორდანეს შინა ნათლის-ღებასა და ყოველთა მათთჳს სასწაულთა ურიცხუთა, რომელნი აღსრულნა; და კვლად ჴურიათა მიერ შურითა შეჴურობასა და ნეფსით ვნებასა, და ჴვარცმასა, დაფუფასა და მესამესა დღეს აღდგომასა. ხოლო იგი წადიერებათ ისმენდა და საწურთელ მისსა აჴუნდეს დღე და დამე. ამისსა შემდგომად ჴკითხვიდაჲე ნეტარი ნინო სამოსკლთათჳს თჳფდასა, რომელნი ჴვარცმასა კანიფენეს და სუდარისათჳს და ტილოთა,

რომელი საფლავს ოჯახისა იძიებს, და კვლად ცხოველ-მყოფელისა ჟვარისათჳს! ხოლო იგი მიუგება, ვითარმედ: კუართი იგი საუფლოჲ, რომელსა ზედა წილ-იკდეს, ხუდა წილით ჰურიათა მცსეთელთა; ხოლო ტიღონი და სუდარი მიიხუნეს ზეტრე და მენელსაცხებლეთა დედათა; ხოლო ჟუარი და სხუანი, რადეჩი რაჲ ნუფსით ვნებასა მას მაცხოვრისასა მსხურ ექმნეს კორცთა მათ საუფლოთა, შურითა განბროტებულთა მათ ჰურიათა დაფარნეს მიწას. კვლადცა ჰკითხვიდა ღირსი ნინო სამოსლისა მისთჳს მაცხოვრისა და ქალაქისათჳს მცხეთისა; ხოლო იგი მიუგება, ვითარმედ ქუტყანაჲ არს ჩრდილოჲსა დიდი, სამკვიდრებელი წარმართა, შორის პართთა და მესეთისა და სახით მათდა არს სამეფო ქალაქი იგი.

ხოლო ნეტარმან ნინო ისწავა რა ყოველი ზედა მიწევნით, აღიბუნა კელნი ზეცად და ჰმადლობდა ძლიერსა და უფლისა განმკებელსა ღმერთსა და უფლად წმიდასა დედოფალსა ღუთის-მშობელსა, რომლისა ხატისა წინაჲ იყო სურვილით და წადიკრებით მდგომარე სენაკს შინა, და მარადის განკრძალულ იყო ღოცუასა და ვედრებასა. ხოლო ჩუენ აქა ვუთ დასაბამი სიტყვისაჲ, მაუწყებელი კსნისა და ცხოვრებისა ჩუენისაჲ, რამეთუ ვითარცა წერილ არს: შემდგომად ამაღლების ოჯახისა ჩუენისა იესოჲ ქრისტესსა და მოვლინებითა სულისა წმიდისათა წმიდათა მოციქულთა ზედა და განუფითა ენათაჲთა, მსგავსადვე ენისა მოციქულისა, წილ ზედა იგივე ქუეყანაჲ თითოეულსა და ქადაგებდეს სიტყუას ჰქმნარიტებისასა უფულთა ქალაქთა და სოფელთა.

ხოლო წმიდასა იოანეს მახარებელსა და ღუთის-მეტყულსა ეგრეთვე სამ-გზის წილ-გდებითა ზედა კერძოჲ ეფესოჲსა ქუეყანა ასიისაჲ, და აწუწვდეს წმიდანი მოციქულნი წარსდგად ქალაქებსა მას მსგავსადვე მათსა, ხოლო იგი მიზეზ ჰყოფდა არ ფლობად განმორებისა უფლად წმიდისა ღუთის-მშობელისაგან, რომლისა დამკვდრებულ იყო ბრძანებითა საღმრთოჲთა(?), არამედ ჰმსახურებდა მას სახლსა შინა თვისსა სიონს. ამისა შემდგომად ჰქრქუა მას წმიდამან დედოფალმან: „მადლითა ძირისტესითა, დედასა მისსა, არა ჟურ მიჩნს, შეილო,

რათა მოეყოსნი და ძმანი შენნი განვიდენ ქადაგებად სსსკდსა ძრისტეს ძისა და ღუთისა ჩემისასა, და მოიმოწათენ წარმართანი და შენ უქმად სდგე ჩემისა ოდენ მოღუაწებისათჳს, და კვალად განუოფასა ჩემგან იტუშულ ვარ: ნუ უკუტ არა სათნო იყოს ოჯღლისა, რომელმან გვიბრძანა ერთად უოფაჲ. აწ უკუტ წარვედ შენცა ქვტუანასა მას, რომელი წილ გზუდა, და მოვიდე მეცა შენთანა, რათა თრივე სრულ იქმნას—შენიცა ქადაგებაჲ და კვალად ჩემგან განუშორებლობაჲ. ესრეთ რაჲ უბრძანა სუფარელსა მას და წარუმართა მისთანა სღუად და ქადაგებად, და მაკდანელი მარამ და სხუნა მენელსაცხებელნი მათთანა. და ვითარ ვიდოდეს სამ დღე ოდენ, მაშინ გამოუწნდა მაცხოვარი და უბრძანა სუფარელისა მისთჳს წარსდგაჲ ქადაგებად და მენელსაცხებელთა მათ მისთანა თანამემწედ და მოღუაწედ. ხოლო უოფლად წმიდასა დედასა მისსა ჰრქვა: „არა მზებავს ქადაგებად წარსდგაჲ შენი, არამედ წარვედ შენ სახად შენდა სიონად, რამეთუ ნაწილ შენდა || არიან აღვილ მოსაქცევარნი ერნი წარმართნი და ქუეყანა მათი. ხოლო აღრავსრულენს ქვეყანისა ესე ეამნი დღეთა შენთანი, არა ხოლო მოანე, არამედ ყოველნი მოციქულნი კადით ქვეყანისაჲთ შემოვგრიბნე შენდა, მე თავადი მოვიდე წარუყანებად სულისა შენისა“, რომელი იგი აღუსრულა, ვითარცა აღუთქუა.

ხოლო ვინაჲ მიიწია უოფლად წმიდაჲ იგი, აკურთსა ქუეყანაჲ იგი სღუთა თჳსითა. და კვალად ისრუსალიმად მოიქცა და იუოფებოდა სახლსა მას იოანესსა სიონსა შინა. და იყო მოქალაქობაჲ მისი უოფლად საკრველ, და უადრეს ბუნებათა, უოფელთა დღეთა ცხოვრებისა მისისათა ქუეყანასა. ხოლო განვიდა რაჲ სოფლისა ამისგან დიდებულთა მით მიცვალებითა და აღვიდა სუფევად ძისა მისისთანა, ამისსა შემდგომად, წელთა მრავალთა შორის გარდასდესა, მოხედვად უო ზეცით წყალობით უოფლად სასიერმან დედოფალმან და მოიკსენა ოჯღლისა მიერ და ძისა მისისა წილხუდომილი იგი მისდა ქუეყანაჲ და ნათესავი ჩუენი, რამეთუ ნაწილ მისსა ჩუენ ვართ ნათესავნი ქართველნი და ნეტარ ვართ ჩუენ და სამ ნეტარ, რამეთუ ნაწილ მისსა ვიწოდენით, რამეთუ იგი

არს, შემდგომად ღუთის მკსნული და განმათავისუფლებული ჩუენი
 ვწარისა მისგან მოხებისა და სრულიადისა ტუუტობისა მთაერისა მის
 ბნელისა! აწ ეუაღად აღვიდეთ, სდა იგი ზირულ დაუტუკუთ სი-
 ტუუამ.

რამეთუ, ვითარცა ღირსი ნინო ილოცვიდა დღე და ღამე მარ-
 ხათა და მოღვაწებითა, და დაუცხრომელითა ვედრებითა, მდგომარე
 წინაშე ხატსა მას ეოვლად წმიდისა ღუთის-მშობელისსა—დღესა
 ერთსა რეცა აღტაცებულ იქმნა და იყო მდგომარე საიონს შინა წი-
 ნაშე სენაკსა მას წმიდისა დედოფლისსა, რომელსა შინა მკუდრ იყო,
 იყო რამე ქუჭანასა ზედა—და ზედა აკერძო ცხედარსა მისსა იყო ვაზი
 რტომე გარდაფენილი. გამოუჩნდა ეოვლად წმიდაჲ იგი ნეტარსა ნი-
 ნოს და ჭრქუა: „აჰა, ესერა წარგაულონებ შენ ქადაგებად ნა-
 თესავთა მიმართ უცხოთა, ნაწილსა ჩემსა ქუეყანისა ჩრდი-
 ლოჲსასა, ერისა მიმართ ქართველთასა, წარვედ სიმკნით და ეო-
 ველთა უქადაგე ჭეშმარიტებაჲ.“

ხოლო მან შეძრწუნებულმან ხილვისა მისგან მიუგო: „დედო-
 ფალო, ვერ შესძლებულ არს || ეგე ჩემ მიერ, რამეთუ მე დედაკაცი
 ვარ უცხოჲ, უნდოჲ და უსწავლელი, ანუ რამე იუთს სსწავულ და
 წინამძღუარ საქმისა ამის?“

მაშინ დედოფალმან მიუთ ზედა აკერძო ცხედრისა მისისა მეოფ-
 სსა მას რტოსა ვენაკისსა და მოჭეუტთა მისგან და შექმნა ჟუარის
 სახედ და მისცა იგი კელთა ნინოჲსთა და ჭრქუა: „ამით ნიშითა
 სძლო ეოველთა მანქანებთა ეშმაკისთა და წარგემართოს ქადაგებაჲ
 შენი, და თანაშემწე გუეო და არა დაგიტეო შენ.“

ამისსა შემდგომად მიუგო რამე თაჲად თჳსად ნეტარი იგი,
 იხილა კელთა შინა თჳსთა, რამეთუ აქუნდა ჟუარი იგი ვაზისაჲ,
 შეძრწუნებული და განკურგებული ცრემლით აღიდებდა ღმერთისა, და
 ეოვლად წმიდასა ღუთის-მშობელსა; და შეზღუდვილი სარწმუნოებითა
 და სსსოებითა, კრძალულად მარადის ებურა მის შორის ჟუარი იგი
 წმიდაჲ. ესე ეოველი მიუთხრა დედის ძმასა თჳსსა წმიდასა ზატრი-
 არქსა ნეტარმან ნინო. ხოლო იგი, განკრთომილი დიდებულსა მას

ზედა სახილველსა, ჰმადლობდა ღმერთსა და უოჲლად წმიდასა ღუთას-
შობებელსა.

მათ დღეთა შინა მოვიდა ვინმე დედაკაცი შერაცხილთაკანი ქა-
ლაქით ეფესოჲთ თაჲვანის-ცემად წმიდისა აღსადგომელისა და გან-
უოჲლად ქველის საქმისა. და ვითარცა მოიღოცა წმიდანი იგი
ადგილნი, კვალად წარემართა ქუჩუანად თჳსად. მაშინ ევედრა
ხატრიარქსა ღირსი ნინოჲ, რათა წარგზავნოს მისთანა გზასა მას,
რომელსაცა ოჲფალი მიუძღუეს. ხოლო წმიდამან ხატრიარქმან, ძმამან
დედისა მისისამან, მიიუვნა და დაადგინა აღსავალსა საკურთხეველისასა
და დასხნა კელნი მისნი შკართა მისთა, იღოცვიდა და იტყოდა:
„ოჲფალო ღმერთო, შემოქმედო უოჲლთა დაბადებულთა, ხილულთა
და უხილავთა და მფლობელო უოჲლთა საუკუნეთაო, რომელსა
კელთა შინა არს უოჲელი სული, შენ შეგვედრებ ობოლსა ამას დისა
ჩემისასა და წარვაყლინებ ქადაგებად ღუთაებისა შენისა და მახარებლად
წმიდისა აღდგომისა შენისა! სადაცა ჯერ იწინოს შენმან სახიერებამან,
წარუძღუ და ექშენ კეთილ თანა მოგზაურ, მცველ და მფარველ
უოჲლთაკან სიგერაკეთა მტერისათა! შეზღუდე ესე წმიდითა სული-
თა შენითა, რათა უშიშრად ვიდოდის შორის ასეიტთა || და იქედნე-
თა, და მიუთხრობდეს ქეშმარიტებასა ღუთაებისა შენისასა, რამეთუ
დიდებულ ხარ უკუნისამდე! და შენ უოჲლად წმიდაო დედოფა-
ლო ლეთის-შობებლო, სასოო ყოველთა შენდა შევედრებულთაო,
რომელი ესე გამოირჩიე მსახურად დიდებისა შენისა, მარადის
გარე შეიცვე ოხათა შენთა საფარველითა და წარუძღუ, სადა იგი
ჯერ გინდეს, რამეთუ აჳა ესერა, მე ნებისებრ შენისა წარვაყლინებ
მინდობითა ურიცხეთა წყალობათა შენთაჲთა.“

და ვითარ მოიღო ხატრიარქისაკან კურთხევაჲ ღირსმან ნინო,
იჴმან დედისაკან თჳსისა და წარმოვიდა დედაკაცისა მისთანა ეფე-
სელისა. და ვითარ მოვიდა სახიდ მისსა, შეეშთხვა მუნ დედაკაცსა
ვისმე წარჩინებულსა, სახელით რიფსიმეს, რომელსა სურდა სარ-
წმუნოებისთვის ქრისტესისა და წმიდისა ნათლის-ღებისა. აწყო
სწავლად მისსა ნეტარმან ნინო და წარმოუთხრობდა განკებულებათა-
თჳს მაცხოვრისათა, კსნისა ჩუწნისათჳს აღსრულებითა და კვალად

მეორედ მოსლვის მისისთვს დიდებით, და შინემად სასუფეველს
ადმსარებელთა სხელისა მისისთა.

მაშინ ჰატიოსანმან მან დედაკაცმან, ვითარცა ქუეყანამან კეთილ-
მან, შეიწინარს თესლნი იგი ნინოჲს სიტყუათანი და ნათელ იღო
მღუდლისა მიერ სხელითა მაშისაჲთა და მისაჲთა და სულისა წმი-
დისაჲთა. და წარიყუნა მისთანა ღირსი ნინოჲ და იყოფებოდა ორ-
წელიწად სახლს შინა მისსა მისთანა და კეთილად ჰმობდურიდა და
ასწავებდა მცნებათა მაცხოვრისა ზუსნისა აესოჲ ქრისტესთა, რომლისა
სახელისათვს იქმნა სივლტოლჲა რიფსიმესი საბერძნეთით და გაა-
ნე აღმზრდელი მისი და სხუანი იგი ერკასისნი სულნი (წარმოიყუნ-
ნა და მიჰმართა ადგილთა სომხითისთა) *) მისთანა და ვითარცა მოი-
წინეს მახლობელად სამოთხესა ორდატ შეფისასა და დაადგრეს მუნ
ჟამ რადენმე. ხოლო წმიდაჲ რიფსიმე და მისთანანი იგი იწამეს
სახელისათვს ქრისტესისა ორდატის მიერ და გურგუნ შემკობილნი
ღირს იქმნეს სასუფეველსა. ხოლო განგებულებითა ზეკარდამოჲთა
დაიფარა ნეტარი ნინო უხილავად და უოფლად მიუახლებელად მღევარ-
თაგან, და ხედვდა სიმრავლეს ახგელზოთასა || წმიდათა მოწამეთა
ზეკად მოსრულად, ზეკად დიდებით აღმუყანებულად. მაშინ დავარდა
ქუსწანად, ვეადრებოდა ღმერთსა და იტყოდა: „ოჲფალო ღმერთო
ჩემო, ნუ დამიტკობ მე მკველსა შენსა შორის მკვეთა ამით მიძნ-
ვარეთა და კაცთა, მსგავსთა იქედნეთა და ასწიტა!“ მაშინ იყო კმაჲ
მისა მიმართ, რომელი ეტყოდა: „აღდეკ, ვიდოდე აღმოსავალით,
სადა იგი სამკალი ფრიად არს, რომელიცა მოიმუშავო და რომლისა-
თვს დაცვულ იქმენ. და დაცვულ იქმნა.“ მაშინ აღდგა და წარვიდა
ნეტარი ნინო და, ვითარცა მოვიდა ოლოზნოროთა, დაიზამთრა მუნ
და, მორაჲწია ზაფხული, აღმოვიდა მათთა ჯავახეთისათა და მიემ-
თხვა ტბასა, რომელსა ეწოდების ფარაენაჲ და მუნ დაადგრა ორ
დღე, და მოიდო საზრდელი მეთევზურთაგან და განძლიერდა და
ადიდებდა ღმერთსა. კვლად იყენეს მათვე ადგილთა მწყემსნი ცხო-
ართანი და შემროწლენი ზროზთანნი, რომელნი არეკობდეს მათთა

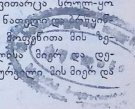
*) ფრანგილებში ჩასმული ხუთი სიტყვა ჩამატებულია სხვა ხელით.

მათ ზედა სამწყსოთა მათთანა. ჰკითხვდა მწყემსთა მათ ღირსნი: ნინო
ვინაობასა და სადაობას. ხოლო მათ მიუგეს: „რომელნიმე ძლიერგნი
ვართ და რომელნიმე ქინძარელნი, სხუანი საფურცლით და რა-
მუნნიმე ქაღაჭისა დიდისა მცხეთელნი. ხოლო წმიდამან მიხედნა
ვითარ ეამსა ზატხულისასა სავსე იუენეს თთვლითა მთანი იგი
ჩრდილოეთისანი, განკურნებულნი დაღებდა ღვთის მიმართ და
იღოცუდა და მცირედ მიწვა ქუჭუნასა ზედა, რათა განისვენოს და,
ვითარ მიქძინა, წარმოუდგა კაცი ბრწვინვადე ხილვითა და შუქნიერა
ჰსაკითა და მისცა წიგნი ადბუჭდილი და ჰქრქვა: „ადდეგ და მართუ
წიგნი ესე შეფესა წარმართთასა მცხეთას, რამეთუ ამისთვის მოივლი-
ნე.“ ხოლო მან ცრემლით მიუგო: „ოჯუალო, შე დედაკაცი ვარ
უცხოჲ, ვადრე ვლიდე უცხოთა ხათესავთა თანა?“ მაშინ განკესა
წიგნი, რომლისა თვე დაწერილ იყო სახელი აესოჯასი ჰრომაქელებრ:
„სადაცა იქადაგოს სახარებაჲ ესე, მუნცა ითქუმოდის დედაკაცი ესე,
რამეთუ არა არს მამაკაცებაჲ და დედაკაცებაჲ, || არამედ თქვენ ყო-
ველნი ერთ ხართ, წარვედით და მოიმოწათენით ყოველნი
წარმართნი და ასწავებლით მათ, რამეთუ ნათელი გამობრ-
წყინვებად არს მათდა და აქამომდე იყო სახილაჲი ესე.“ პრა
ჰრქვა, ვითარცა იგი პირველად მოციქულთა, ვითარმედ წარ-
გადგინენ თქვენ წინაშე მეფეთა და მთავართა საწამებელად და
გტანჯვიდენ თქვენ და მოგწყვდენ და ნუ გეშინინ მათგან,
რომელთა მოსწყვდენ კორცნი თქვენნი. პრარაჲ ესე ვითარი
ჰრქვა, რამეთუ წუთლა დედეკაცი იყო უცხო და მხოლო
მხოლოდ შემტკობელი მკურვალისა სარწმუნოებისა და საღმრ-
თოსა სიყვარულისა, არამედ, ვითარცა იგი უბრძანა მარიამ
მაგდალინელსა: „წარვედ, ახარე ძმათა ჩემთა,“ თვთ თავადმან,
ყოვლისა წინასწარ განმგებელმან და წინასწარ მცნობელმან
წინასწარვე განშაღნა გულნი ერთა მათ წარმართთანი შემ-
წყნარებელად საღმრთოთა სიტყვათა თესლსა და გამომღებ-
ლად ნაყოფთა, რომელნი იგი, ვითარცა ცხოვარნი მწყემსსა,
ეგრეთ შედგომად იყვნეს ქადაგებათა და სწავლათა ღირსის
ნინოსათა, რომელნი სასწაულთა მათ მიერ დიდებულთა იქმნა

წყარო ნიშთა და მადლთა. და ვითარცა განიღვიძა ჩვეულებისა მისგან, აღდგა და აღიპყრნა კელნი ზეცად მიმართ და სი-
 ვარ ქამ ილოცვიდა, და კვალად ცრემლითა მკურვალითა ევე-
 ღრებოდა და შეურდებოდა შესავედრებელსა მას ყოველთა
 მორწმუნეთასა ყოვლად წმიდასა დედოფალსა ლეთის-მშო-
 ბელსა და იტყოდა: „# ყოვლად ქებულო და დიდებულო,
 და ყოვლად საგალობლო დედაო ლეთისაო! რომელმან
 უბრწუნელებით შევ ცხოვრებად ჩვენდა მოსრული წმიდა იგი
 წმიდათა, სიტყვა ლეთისა, შეიწირე ვედრება უღირსისა მონი-
 სა და მკეველისა შენისა! მოიხილე ჩემზედა საფარველითა მა-
 დლისა და მეოხებისა შენისათა და შემწედ კელის აპყრო-
 ბელ ექმენ უძღურებასა ჩემსა და || წარდევნენ და აოტენ ბო-
 როტნი იგი მკეცნი ხილულნი და უხილავნი, ყოველთავე
 განსაცდელთაგან დამიცვე, და ყოველთა საბრკეთა და სა-
 ცთურთა მტერისათა უენებელად თანა წარმკადე, რომელი
 ეგე ხარ სასო და სიმტკიცე, ზღუდე და მცველი ყოველთა
 შენდა შევედრებულთა, რამეთუ, აჰა ესერა, ბრძანებისაებრ
 ძისა შენისა და ლეთისა ყოველთასა, ვითარცა შენ სათნო
 იყავ — მინდობითა ოხათა შენთათა წარვემართები უშიშითა და
 მტკიცითა გონებითა ქადაგებად სახელსა მისსა წმინდასა ნა-
 თესავსა შორის წარმართთასა! და, ვითარცა იგი განაგებდ და
 მოძღურიდ და ასწავებდ წმიდათა მოციქულთა ქადაგებასა
 მას ქეშმარიტებისასა, და მათთანა წმიდანიცა იგი მენელ-
 საცხებლენი დედანი წარავლინენ მსახურად, ქადაგად და მო-
 ციქულად, — წარმიძელუ მეცა და მასწავე სიტყვა ჯეროვანი და
 საქმე უმჯობესი! და მოხედენ და შეიწყალენ ერი განწირუ-
 ლი, რომლისათვს დასთხივა პატიოსანი სისხლი თვისი ძრის-
 ტემან ძემან შენმან და ლმერთმან.“ და ვითარცა სრულ-ყო-
 ლოცვა, მყის განათლდა გონება მისი და ნათელი და ბრწყინ-
 ვალემა მიუთხრობელი გარე შეემოსა მას, მათენითა მის ზე-
 და მადლთა ყოვლად წმინდისა ქალწულსა მიერ და დე-
 დისა ლეთისა. აღდგა და წარემართა შეკურვლი მის მიერ და

FS 3894

იწყოს სლვად. მიემთხვა კეთილთა მოგზაურთა და შევიდა ქვეყანასა ქართლისასა, და მივიდა ქალაქად შრბნისათ. იხილა მას შინა ერთი უცხო, უცხოთა ლმერთთა მსახურნი, რომელნი ცეცხლსა და ქვათა და ძელთა თაყვანი-სცემდეს. მივიდა ბაგინსა ჰურიათასა, ენისათვს ებრეულისა, რამეთუ ებრეული და ბერძული წიგნი და ენა კეთილად ესწავა, და დაუყუნა მუნ თვისა ერთისა ჟამნი და განიკდიდა ძალსა მის ქვეყანისასა. ამისა შემდგომად, დღესა ერთსა წარემართნეს სიმრავლენი ერთანი ქალაქით შრბნისით ქალაქად სამეფუფოდ მცხეთად, თაყვანი-სცემად ლმერთისა მათისა არმაზისა, და კვალად შეძინებისა და ვაქრობისა. წარვიდა მათთანა ნეტარიცა ნინო და, ვითარცა მიიწია ქალაქად მცხეთად და დადგა წიად კერძო კიდისა და ხედვიდა ერისა მის სიმრავლესა, რომელნი დაბნელებულ იყვნეს საცთურითა მით კერპთ-მსახურებისათა, — ცრემლეოდა ცთომილებისათვს მათისა და წარწყმედისათვს სულთა მათთასა.

და, ვითარცა იყო ხეალისა დღე, დასცეს საყვირსა და აღიძრა სიმრავლე ერისა ურიცხვი, ფერად-ფერად შემოსილნი და გამოვიდოდეს ქალაქით. შემდგომად მკირედისა იწყოს ერმან მორიდებად გზისაგან, და გამოვიდა დედოფალი ნანა, და შეაქუნეს ფოლორცნი თვითოს ასითა სამოსლითა ყუავილთათანა და სულნელთა. ამისა შემდგომად გამოვიდა მეფე მირიან ებნითა და ქნარითა და კმითა ნესტვისათა, და მრავლითა სახიობითა. ხოლო ღირსმან ნინო ჰკითხა დედაკაცსა ჰურიასა, ვითარმედ: რაჲ არს ესე, ანუ რა ეგულვების ერსა ამას? ხოლო მან მიუგო, ვითარმედ: ლუთისა მათისა თაყვანი-სცემად აღვლენ, რომელი იგი არა რაჲ არს სხუა, გარნა კერპი უსულო. და, ვითარცა აღივსნეს მთანი იგი სიმრავლითა ერთათა, აღვიდა ნეტარიცა ნინო მათთანა და ხედვიდა საკვირველებასა მას მეფეთა და ერისასა, და კვალად საზარელად საოცრებასა მას კერპისასა განიკდიდა: რამეთუ დგა კაცი ერთი სპილენძისა, და ემოსა ტანსა მისსა ჯაჭვი ოქროსა და

488 23

თავსა მისსა ედგა ჩაფხუტი ოქროსა და სამკარნი მისნი ოქროსანი და თვა(ლა)დ მისსა აქუნდეს ქუა ბივრიტი და იაკინთოა. ხოლო კელსა აქუნდა კრმალი, რომელი, ვითარცა ელეა, საზარელად იქცეოდა კელსა შინა მისსა, რეცა რომელი შეეგებინ სიკუდილად წარიწირის თავი და განიკითხავნ, და იტყვნ თვთოეული თავსა შორის თვსსა: ნუ უკუც დავაკლე ერთგულობითა მსახურებასა, ანუ სცთა სადამე სიტყვად ებრაელსათანა, ანუ სმენად დახუდა სადამე მზისასა ღუთად, ანუ მოიგონა სადამე დიდი ლმერთი ზეცისა და ბიწი რაი პოოს მასთანა, სცეს მას მაკვლი იგი. ამისთვს შიშით და ძრწოლით მიეახლეზოდა მას მეფე და ყოველი ერი; ესრეთ მანქანებდა მის შორის მყოფი იგი ეშმაკი და აცთუნებდა მათ. ხოლო მარჯვენით მისსა უდგა კაცი ოქროსა და სახელი მისი ზაცი და კვალად მისა მარცხენით დგა კაცი ვეცხლისა და სახელი მისი ზაცა.

იხილა რა ესე ყოველი ნეტარმან ნინო, სულთ ითქმიდა და ფრიად ცრემლაოდა, ვითარ სრულიად დაბრმობილნი და დაბნელებულნი მტრისა მიერ ცოცხლივ შთაენთქნეს ჯოჯოხეთსა მეფენი და მთავარნი ესეოდენსა თანა სიმრავლესა, რომელნი კელითა კაცთათა ქმნულთა უსულოთა ღმერთად თავყვანის სცემდეს ყოვლად უცხონი შემოქმედისაგან! წარვიდა უკუც მცირედ განშორებულად და აღიბურნა კელნი ზეცად და ცრემლით ევედრებოდა და იტყოდა: „**მკვფალო იესო ძრისტე, ლმერთო ჩუენო, ლმერთო და შემოქმედო ყოველთა დაბადებულთაო!** რომელი ცხორებისათვს ჩუენისა კაც იქმენ და ხატი მონისა შემოსად არა უღირს იჩინე, რათა აცხოვნო რომელი ჰქმენ ხატად შენდა და იკსნა მძლავრებისაგან სოფლის მპყრობელისა ბნელისა! მოიხილე აწცა მალლით სამკვდრებელით ღიდებისა შენისათა დაბადებულთა შენთა ზედა და იკსნენ სიბნელისა მწარისა და ტყვეობისა მტრისა ბოროტისა, რომელსა მხოლოსა გნებაეს ყოველთა ცხორებაჲ და მეცნიერებად ქეშმარიტებისა მოსლვაჲ. **ჲე, მკვფალო,** მისმინე ვედრებაჲ უღირსისა მონისა და მკველისა შენისაჲ, აჩვენე ძლიერებაჲ

შენი ჟამსა ამას და ჰყავ სასწაული კეთილ, რათა იხილონ ერთა ამათ მაცხოვარება შენი და შენ მხოლო გიციან ლმერთად ქეშმარიტად და შენდა მხოლოსა შეწირონ დიდება და თაყვანისცემა.“

და ვითარცა სრულყო ლოცვაჲ, ეჰა ძლიერებათა შენთა ძრისტე, რამეთუ მეყუსეულად გამოჩნდა დასავალით ღრუბელი ბნელი და ქარი ძლიერი, და იქმნეს ქუხილნი სასტიკნი და კმანი საზარელნი და მეკისტებანი შესაძრწუნებელნი, რომლისა მიერ მეფე და მთავარნი და ერი იგი. ლტოლვილნი საშინელებისა მისგან, ურთიერთას დასთრგუნვიდეს და ქალაქად თვთოეული სახიდ თვსად მირბიოდეს. ხოლო ადგილსა მას საკერპოსა და კერპთა მათ ზედა მოიწეოდა სეტყვაჲ თხრობად განსაკვრვებლი, რომელი, ვითარცა რკინისა, ანუ თუ რვალისა — ლოდებრ ეკვეთებოდა ვიდრემდის სად დამუსრა და დაწვლილნა, ვითარცა მტვერნი და ზღუდენი იგი და შენებულეობა ყოველი დაარღვა, ვიდრემდის ადგილიცა იგი მათა უცნაურ საგონებელ იყო მათ უოფელთა მიერ, რომელსა ზედა შენ არს აწ კე (ჯესიაჲ) უოფლად წმიდისა ღვთის მშობელისა და (მონა)სტერი ფრიად შუწნიერი.

ხოლო ნეტარი ნინო ჟამსა მას ზეკარდმოჲს ძადისგან წარწყმედას კერპთასა მდგომარე იყო უშიშრად მახლობელად ადგილისა მის მცირესა სთვარველსა კლდისსა ქუწზე მდგომარე და შესწირდა ღვთისა ქებასა და მადლობასა. ხოლო ვითარცა იქმნა მუდროება და განწმინდა ჰყარი, წარმოვიდა ღირსი იგი წიად კერძო დასავალსა კლდისსა, სადა იგი ზირუსლ ქალაქი შენ იყო და დგა მუნ ხე შუწნიერი, რტო კარდაფენილი, რომელსა ქუწზე დაადგრა ექუს დღე, გამოსასხესა მას ზედა სასწაული ჟუარისაჲ და ილოცვდა მარადის დღე და დამე. მაშინ გამოვიდა სიბრავლე ქალაქისა ხილვად ადგილისა მის და ძიებად ღმერთთა მათთა, რომელთა უოფლად არა ჰპოებდეს და, ვითარცა ცნობამიღებულნი, ურთიერთარს განკვრევებით სედვდეს და სიციფისა რათმე სიტყუათა ზრახვიდეს, ვითარმედ მტერ არს ღვთისა ჩუწნისა არმაზისა ღმერთი ქალდეველთაჲ და, ვითარცა ჩუწულე-

ბა არს ნათლის მშერობელთაჲ, ურთიერთარს მსღვრთბენ და ესევეთა
ველი მის მიერ მოიწია. ამას და ესე ვითარს იტყოდეს საკაცხელსა და
საბასრობელსა მოკიცხულნი იგი ეშმაკისაკან, მარადის მოკიცხულთა და
და საბასრობელთა მათ ღმერთთა მათ თანა. მაშინ მოვიდა ერთი წარ-
ჩინებულთა შეკვალთაგანი დედოფლისათაჲ სახელით შროშანა და, ვი-
თარცა იხილა ნეტარი ნინო ხეთა მათ ქუჭქუ, მოიყვანა თარგმანი
ბერძულ შეტყველი დედაკაცი და უოველი საქმე მისი და ვინაობაჲ და
მიზეზი მუნ მისღვისაჲ უოველი ზუდა მიწვევით ისწავა და კეთი-
ლად გულისკმაყო და ფრიადითა ცრემლითა ადვსებული აძულებდა
წარსლვად მის თანა სადღოფლოდ. ხოლო მან არა იხება, არამედ
შემდგომად სამისა დღისა შთაჲდა ქალაქად და მიჭმართა სამოთხესა
მეფისასა და ჰოვა მუნ სახლი მცირე მცველისა მის სამოთხისა, რა-
მელსა შინა იყო დედაკაცი ერთი სახელით ანასტოს. იხილა რაჲ დი-
რსი იგი, აღდგა მსწრაფლ და შეიტკბო, ვითარცა მეცნიერი და დაჭ-
ბანხა ფერხნი და სცხო ზეთი და მოართუა საზრდელი, რომლისა თა-
ნა დადგრა ცხრა თუჭ. ხოლო დედაკაცი იგი იყო უშვილო და
ფრიად იურვოდა ქმარი მისი. დამეს ერთსა იხილა ნეტარმან ჩინო
ჩუჭნებით კაცი ვინმე ბრწყინულე ნათლისაჲ და ჰრქუა მას— „შევედ
სამოთხესა შაკას ხეთა ქუეშე ადგილსა უუაგილთასა და აღიდე მი-
წაჲ და აქამე კაცთა შაკათ და ესუას ძე“. და მან ყო კგრეთ. და
შემდგომად მცირედისა ესხნეს მათ ძეგბ და ასულეგბ. რამეთუ იყო
სამოთხესა მას შინა ხე კვპაროზი დიდი და ფრიად მუწნიერი და
ქუჭქუ მისსა მრავალფერთა უუაგილთა სულხელეებაჲ მარადის იენოსე-
ბოდა, რომელი უოველთა მიერ განსაკურგებელი იყო.

და კვალად იხილა დირსმან მან ჩუჭნებდა, რამეთუ მოვიდიან სიმი-
რავლენი მიფრინეულთანი და კანიბანხიან დიდსა მას შინა მდინარესა მტკუ-
რისასა და აღმოვიდიან სამოთხესა მას და ხესა მას ზუდა შემოკრებუბოდიან
და ქუჭქუ მისსა უუაგილთა მათ მოისთელობდიან და რეცა თუ წმი-
დისა მის მიმართ დადადებდიან. ესე ხილუაჲ სამეზის იხილა და
მიუთხრა სიდონიას, ასულსა აბათარისსა, რომელი იგი პირველ სარ-
წმუნოებად მოსლვაძმელ დედოფლისა (და)მოწაფებულ იყო მისდა
და თანა შროშანა, რომელი ზემო ვაკსენეთ სხუათა თანა შუდთავე.

სიღონის სწავლულ იყო სჯულსა მოსესსა და წინასწარმეტყველთას და კეთილად და ღირსებით მეცნიერ და მამა მისი აბიათარ მღვდელთ- მოძღვარი იყო ჭურიათაჲ, კაცი სიბრძნითა და ფილოსოფოსობითა შემკული, რომელმან ფრიად იღვწა ჭეშმარიტებისათჳს ღირსისა ნი- ნოჲსთანა, რომლისათჳს ქუჭმორე მიგიბნათ.

ხოლო ვითარცა წმიდამან ჩუწნებაჲ იგი მიუთხრა სიღონის, მკის აღძრულმან სულისკან, გარდამოუტყვნა მღინარენი ცრემლთანი, მიუგო და ჭრქუა: უოფლად უცხოთ და ჩუწნათანა აღზრდილო! შორით მოსრულთ და ჩუწნდა მომრთუმელო ზეცისა ნიჭითა! შენ მიერ ეკუ- ლების შემოქმედსა განათლებაჲ სულთა ჩუწნთაჲ და ბნელისკან უმე- ცრებისა ნათლად ჭეშმარიტებისად გამოყევანება და შენ მიერ იც- ნან. ღმერთი უოფელმან ამან სიმრაველმან წარმართთამან, რომელნი ტუუჭ ქმნილ არიან მწარითა მოხებითა ეშმაკითა. ესე უოფელი, ვითარცა აღსრულებად იყო, შემდგომად მცირედისა კეთილად აღუკსნა გონიერმან მან დედაკაცმან ზირველადვე.

ხოლო ღირსმან ნინო მადლი შეწირა უოფლად სასიერისა ღუთი- სსა და წარვიდა საყოფელად თჳსსა, შორის მიუყალთ მათ, რომელ- ნი მდგომარე იუუნეს სამოთხესა მას, მახლობლად კვზაროზთა მათ საკურველთა, რომელნი სახედ ტაღაფრისა გარდართხმულ იუუნეს და დაჭთარვიდეს მას, და ღღე და დამე ევედრებოდა ღმერთსა, რათა მი- სტეს მეცნიერებაჲ ღუთაებისა მისისაჲ, ხატად მისა დაბადებულთა წარწყმედილთა მტერისა მიერ.

ხოლო იყო მოქალაქობაჲ მისი მოღვაწებაჲ ფრიადი და ცრემ- ლითა და ღოცვითა სამარადისოჲთა საგსე, და სწადელ-საშუჭბულ მისსა სიმრავლე მარხვისაჲ, და კეთილ სამოსელ მისსა სამოსელი ბაღნისაჲ და ცხედარ და სარეველ-განსასუწნებულ მისსა ძამა მიწასა ზედა დარეცილი. ესე ვითარითა მოღვაწებითა დაადგრა იგი ადგილსა მას შორის მიუყალთ ეჭეს წელ. ხოლო ვინაჲთგან წარმართნი იგი მკურნალობისა კელოვნებასა უმეცარ იუუნეს და სიმრავლითა სნეულთაჲ- თა აღსავსე, ამისთვისცა ურთიერთარს მოვიდოდეს და სნეულებისკან სიმრთელედ შეცვალებულებისა მისკან სახესა თჳსთა სნეულთა კურნე- ბისსა ისწავებდეს. ამისთვისცა, კაცისა ვისმე წარჩინებულისა ძე სნე-

უღ იყო და მიეცა მის მიერ ღირსსა ნინოს, რათა წარიუყვანოს და იძიოს სხუათაგან სახე კურნებისა მისისაჲ. ხოლო ნეტარმან მან ურმაჲ იგი მიიქუა და წარიუყვანა და თჳსსა ცხედარსა მიაწვინა და ევედრა ღმერთსა, უოველთა დამბადებელსა განკისრად და შეცვალებად იგი სხუელებისა მისგან. ხოლო უოველთა უფალმან ვედრებაჲ მისი შეისმინა და ურმას მას სიმართლეჲ მიანიჭა.

და კვლად ასული დედაკაცისა ვისიჲ ვნებული ლოცვიითა ღირსმან განკურნებული მისცა დედასა მისსა. მიერიტვან მრავალთათჳს განსაკურნებულ იქმნა ღირსი იგი, ვიდრეღა არცაღა თუ შეუღღისაგან შეთვისა საჲ ესე დაფარულ იქმნა, და ვინაჲთგან იგიცა ეკე ვითარიითა ბოროტითა სენითა შეჭურბიღ იყო, შეესუელად მიაღღინა მისა ვედრებით, რათა მივიდენ მისსა. ხოლო ღირსმან მან ფრიაღღისა მის მღაბღისა გონებისა მისისაგან საჲუფუთაჲ იგი ვედრებაჲ არა მიითჳდა. ხოლო სენთა მიერ ფიცხელთა იჲსულებუმან ცლემან შეთვისმან განკვლო ზუთობითი იგი შეთვისისა ჰატვი და თავით თჳსით უცხოჲსა მის და მღაბღისა მიისწრაჲთა და ითხოჲდა კურნებასა. ხოლო ღირსმან მან ნეტარებისმან იგიცა თჳსსავე მას უნდოსა ცხედარსა მიაწვინა და წამლად განსაკურნებულად ვნებისა მისისა იკუშია ლოცვაჲ და ღმერთმან, რომელი შეისმენს ვედრებასა მოჲმითა მისთასა, მიანიჭა მსწრაფელ თხოვაჲ მისი და უოვლითურთ განკურნებული წარიუღღინა სახად თჳსა, ხოლო დედოფალმან სასუიღღად კურნებისა მოართუა მას, რომელი იგი მას ღირსად ჰატვიისა შეკრაცსა ოქროჲ და ვეცხლი, სამოსელი და სამკაული და სხუაჲ, რათღენიცა შეეტყუებინ ძღუწნისა და მისაცემელსა. ხოლო ღირსმან მან ამითი მიღება უოვლად არა თაჲს იღვა, არამედ ჰრქვა, ვითარმედ ჩემღა დიღად მისათვალველ არს უკეთუ იცნათ ღვთის-მისხურებაჲ და შემოიხუნა შორის საღმრთონი სწაფღანი, ვითარნი ჟერ იყვნეს, და მიუთხრნა ცხოვრებად ჩვენღა მოსრუღღისა და მაცხოვრისა ქრისტეს განკაცებისა უოველი განკებულებაჲ; კვლად ჟვარცმაჲ, აღღგომაჲ და ზეცად ამღღღებაჲ და დაუმტკიცება, ვითარმედ ჭეშმარიტად იგი არს ღმერთი და შემოქმედი ცათა და ქუწყანისაჲ და ზღუათაჲ და უოველი რაჲ არს მას შინა, და კვლად მომავალ არს დიდებით განსჯად ცხოველ-

თა და მეუღართა. და ევედრებოდა, რათა ჰქრწმენეს იგი უოველითა უოველითა და რათა აღაშენოს ეკლესიაჲ სასკელსა ზედა უფლისა ღუთისა და მცხოვრისა ჩუწნისა იესო ქრისტესსა. ესმა რაჲ ესე უოველი დედოფალსა, ღმობიერ ქმნილი და განკურნებული სასწაულსა მას ზედა დიდებულსა და ტკბილთა სწავლათა მიერ ნეტარისა ნინოჲსთა განათლებული სახიდ თჳსა მიიქცა. და აუწყო მეუღლეს თჳსსა მოსწრაფებაჲ იგი კურნებისაჲ და ძალი ღუთისაჲ მის, რომელსა ქადაკებს უცხოჲ იგი და ყოველი რომელი ესმინა მისგან და ევედრებოდა) რათა იგი მხოლოჲ უწყოდეს ღუთად ჰეშმარიტად. ხოლო მეუემან მი(რან) აქო მეუღლეს ზედა თჳსსა ქმნილი იგი საკურნელებაჲ და უკვრდა ფრად, ხოლო ტაძრისა აღშენებაჲ არა იხება.

ამა ყამის მცირე ძე შეფისაჲ შეპურობილ იქმნა ფიცხელად სენითა კურნებისაჲთა, რომლისაჲ უბრძანა დედოფალმან, რათა მიჰტკუარონ იგი ღირსსა ნინოს, და ევედრებოდა განკურნებად მისსა. ხოლო წმიდამან ჩუწულეებისაჲებნი ლოცვანი და ვედრებანი შეწირნა უფლისა და უოველითურთ განკურნებული მისცა იგი დედას თჳსსა. ამისსა შემდგომად დაემოწაფა დედოფალი ნანა ღირსსა ნინოს სსუათა თანა წარჩინებულთა მკევალთა მისთა და მარადის ისმენნ სწავლათა მოძღურებათა მისთა. და ვითარცა სასწაულნი დღითი-დღე აღესრულებოდეს წმიდისა მის მიერ და განითქუმოდეს ურიცხუნი იგი კურნებანი, მთავარი ვინმე სხარსი მოვიდა შეფისა სასკელით ხუარა, რომელი იგი იყო დედის ძმაჲ დედოფლისაჲ. ესე ვნებული იყო სულისგან ბორბტისა და იგუწმებოდა ფრად მრავლით ყამითგან და ევედრებოდა დედოფალი ღირსსა ნინოს განკურნებად მისსა. ხოლო მეუემანცა მიუვლინა, რეცა ურწმუნოებით და ორგულეობით, და ეტყოდა ნეტარსა მას: „რომლისა ღუთისა ძალითა იქმ შენ კურნებათა ამათ? ანუ ხარ შენ ასული ზრმაზისი, ანუ შვილი წადენისი და ვინაჲთგან უცხოებით მოხუწლ აქა, მოგანიტეს შენ ძალი კურნებისაჲ და შეგოწაულეს შენ, რამეთუ დაღაცათუ ჰქაერთა მიერ შეიმუსრნეს, არამედ ცხოველ არიანვე. აწ იუჲ წინაშე ჩუწნისა მატოვცამულ, ვითარცა ერთი მაწოვებულთაგანი შვილთა ჩუწნთაჲსა! და უკეთუ განჰკურნო მთავარი ესე, ფრადი სიმდიდრე მოგანიტოთ შენ და იყო უოველთა

მიერ სასჯელოვან დიდს ამაჲ ქალაქსა შინა“. სოლო ნეტარმან ნინო მიუგო და ჰრქვა: „შენ, მეფეო, უკუნისამდე ცხოვნი და სასულითა ოჯღლისა და ღმერთისა და მაცხოვრისა ჩუქნიისა იესოჲ ქრისტესითა, რომელი იგი არს შემოქმედი ცათა და ქუჭქანისაჲ და უოველთა დაბადებულთა, რომელმან აურაცხელითა მოწყალებითა მისითა გამოვიბრწყინვოს ნათელი გულისკმის-უოფისაჲ შენ შორის, მეცნიერებად ღუთაებისა მისისა, რომელი იგი მდაღთა შინა არს და მდაბაღთა ხედავს, რომლისა კელთა შინა არს ცხორებაჲ და სიკუდილი უოველთა ცხოველთაჲ და ვესაგ, რამეთუ ახლოს არს მიანსებაჲ შენი მისსა განკებულებითა უსაზღვროთა სიბრძნეთა მისთაჲთა“.

რამეთუ მადლი იგი, რომელი მკვდრ იყო მას შორის, იტყოდა ზირით მისით, რომელი აღსრულებად იყო, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყულისა მიერ „მიფიქვინო სულისაგან ჩემისა უოველსა ზედა კორციელსა და მონათა და მკველთა ჩემთა ზედა; და წინასწარმეტყულებდეს ძენი და ასულნი თქუქნი“ . და კმა არს მათუწებულად მიფენსაჲ იგი სულისაჲ და საქმე სასწაულთაჲ, ოდეს ესე არა არს მამაკაცება, არცა დედაკაცება, მონება, გინა აზნაურება, რჩევა მამაკაცისა, გინა დედაკაცისა, არამედ რომელიცა ჭეშმარიტებით და ერთგულებით ჰმონებდეს უფაღსა, მიენიჭების მადლი სულისა წმიდისაჲ და განუოფეს მადლთა თვსთა სიმრავლეს მსგავსად ღირსებისაგებ კაცად-კაცადისა, რომელთა ანებონ მოკებად მისსა საქმეთა მიერ კეთილთა, ვითარ იგი ზოგად ჰდაკებდეს მოციქულნი და მათ თანა არამ მადანელი და სსუხანი წმიდანი დედანი და წინასწარმეტყულებდეს ძენი ჰურიითანი წმიდანი იგი მოციქულნი ასულთათანა მათთა ვითარ იგი იუფენს ასულნი ფილიბესნი და სსუხნიცა.

სოლო ვითარცა ვთქუთ, ნეტარმან ნინო მიუგო რაჲ მასუხი ჯეროვანი მეფესა, ვითარმედ მეფეო, არს ქალაქსა ამაჲ შინა შენსა წმიდაჲ სამოსელი უფლისა და ღუთისა ჩუქნიისა იესოჲ ქრისტესი დათარულ და მის მიერ იქმნებინ ძალნი ესე და კურნებანი და ძალნი ურიცხუნი უოფად არიან, და განიკურნოს მთავარიცა ესე სასჯელისა მისისა მიერ წმიდისა.

ამისა შემდგომად მოიფანეს მთავარი იგი წინაშე წმიდისა, რომ-

ღისა თანა მოვიდა დედოფალიცა სამთხესა მას შინა, ქუჭუქ მუხარაზთა მათ საკრველთა, შორის ყვავილუხისა მას.

მაშინ ჰტყუა ნეტარმან ნინო მთავარსა: „უკეთუ გრწმენეს ოფალი იესოჲ ქრისტე, ვითარმედ იგი არს ჭეშმარიტი ღმერთი, განსთავისუფლდე ვნებისა მაგისტან“. ხოლო მან მიუგო—მრწამს რო. მელსა შენ ესავ, ვითარმედ შემძლეუელ არს განკურნებად ჩემდა. მაშინ უბრძანა წმიდამან სამცხის თაყუანის ცემად აღმოსავალით და აღსარებად სახელსა წმიდისა სამებისსა, მერმე მიქცეჲდა დასავლით და სამცხის თქუამდ ვიჯმნი შენგან ეშმაკო და უოფელთა საქმეთა შენთაგან და შეუდგები ქრისტეს ძესა ღუთისასა. და შეის განვიდა მისგან არა წმიდაჲ იგი სული და განთავისუფლდა ვნებისა მისგან და დაემოწაჲ ნეტარსა ნინოს და იქმნა მორწმუნე უოფლით სასლუგლით მისით.

ამისსა შემდგომად მცირედნი რაჲ დღენი წარჰკედეს, თვით თავადი მეფე განვიდა ნადრობად დღეთა ზაფხულისათა მუხრანით კერძო და მოკლო სანახები იგი და მირავიდა მთასა ზედა თსთათისასა, რათა მოხილოს კასში და უფლის ციხე, მაშინ განკებიდა ზეგარდამოღთა კატმოყუარისა მეუფისაგან ჰავლესებრ მონაზირა, და მეესყულად ბნელითა შეპერობილ იქმნა და დაცემულ და ვერ შემძლეუელ სლვად, რამეთუ თანამონაზირენი იგი მისნი მცნინარესა მას ნათელსა სედვიდეს ჩუჭულეებისებრ და ვიდოდეს. ხოლო მეფე დაშთომად იქმნა, (შეპერობილი) საკრველითა სიბრმისაჲთა და ზარტესილ იქმნა და წარიწირა სასობაჲ ცხორებისაჲ. ხოლო ღმერთმან წუადობის მოუურკმან ცვალა გონებაჲ მისი უმეცრებისაგან მეცნიერებად, განიზრახვდა თვსგან და იტყოდა: „აჲ ესერა ვსადე არმაზს და ზადენს და არა ვბოე ღხინებაჲ! აწ შეურდე ჯვარცმულსა მას, რომელსა ქდაგებს უცნობე იგი დედაკაცი და ჰეოფს სახელითა მისითა მრავალთა კურნებათა!“ მეესყულად სიბნელე გონებისაგან განაგლო, კმა ეო და თქუა: „ღმერთო ნინოჲსო! რომელი ხარ ჭეშმარიტი ღმერთი! განმინათლე ბნელი ესე ჩემზედა მოხუჭული და გამომიბრწყინეუე ნათელი, რათა აღვიარო სახელი შენი წმიდაჲ და კადიდებდე შენი!“

ესე რაჲ თქუა, უოვლად სახიერმან მან და მოწყალემან, რომელი

მარადის უძიებლ ღმერთს ცხორებისა ჩუქნისისა, გამოაბრწყინვა ნათელი მის შორის და მსწრაფელ ბნელისა მისკან განთავისუფლდა. შეესრულა და აღდგა და აღიბურნა კედლი აღმოსავალით, დაღაღო და თქვა: „ჴეშმარიტად შენ ხარ ღმერთი ჴეშმარიტი, შენ ხარ ღმერთი ღმერთთა და უფალი უფლებათა, რომელმან შექქმნენ ცანი და ქუჩქანა, შენ აღკარიბე, შენ თაუჯანისცემე, რომელმან მიკსენ ბნელისა ამისკან, და მრწამს, რამეთუ კინდა კსნაჲ ჩემი! აღვიარებ სახელსა შენსა წმიდასა და თაუჯანისცემე პატროსნისა ჟუარსა შენსა!

ამისსა შემდგომად წარმოემართა სამეფოდ ქალაქად თვსად და მოკახლა; გამოვიდა ყოველი ერი, სინარულით მიგებებად მისა და მათ თანა დედოფალი ნანა, რამეთუ ესმინა ზირველ მის ზედა მოსულები იგი სიბნელე და აწ ხედვბდეს დიდებულსა მას საკრველსა სინარულითა და სარწმუნოებითა და ბრწყინვალეობითა სახედველთაჲთა ერთბამად შემკულსა. და განკვრეებულნი აღიდებდეს ღმერთსა ნინოჲს.

და ვითარცა შემოვიდა მეფე ზალატად, კმა ყო და თქვა: „სადა არს უცხოჲ იგი დედაკაცი და დედაჲ ჩემი, რამეთუ ღმერთსა, რომელსა იგი ქადაგებს, იგი არს ჴეშმარიტად მკსნელი ჩემი!“ და ჴრქქეს, ვითარმედ ილოცავს ჩუჭულებიანებრ მყოფლთა მათ შორის. შეესრულა და ღირსსა მას საკრველებისასა და ქადაგსა ჴეშმარიტებისასა ნინოჲსთანა მიიწრაფა და აღიარებდა კმა მადლად და იტყოდა: „მრწამს ამიერითდგახ, მოციქულო ჴეშმარიტისა ღუთისსო, ვითარმედ იგი არს ჴეშმარიტი ღმერთი, რომელსა შენ ჴქადაგებ, და მას ვესაუ და მას თაუჯანისცემე“. და კვედრა, რათა უჩვენოს სახე ეკლესიისაჲ. სოფლო ახდამან მან ბესელიელ, ხუროთ მოძღურებისა სიბრძნითა აღესებულმან და მისისავე მადლისა ღირს ქმნულმან, საღმრთო იგი (ტა)ძარი გამოუსახა. და ვითარ იგი გამოუსახვიდა, ერნი აშენებდეს და კასრულდა ტაძარი იგი სახელსა ზედა ყოფლად წმინდისა ღუთის მშობელისასა, ვითარცა ასწავა ნეტარმან ნინო. და კვალად უბრძანა მეფემან აღშენებად სხუა ტაძარი შორის სამოთხესა მას მისსა სახელსა ზედა ოჯღელისა ჩუჭენისა იჯ ქრისტესსა, სადა იგი მდგომარე იყო კვაროზი იგი საკრველი ზედა ყუავილუანსა მას სულნელსა. და ვითარცა შურებოდა ყოველი იგი ერი მოსწრაფედ, უბრძანა

შოკუბთად ხე იგი შესწიერი კვპაროზი და შექმნა სუბტად და აღ-
მართუბად შორის ტაძრისა.

ამიერიტგან აქა მელოდენ სიტუუაჲ ესე და თქუბნ ისმინეთ, კუ-
თილხო მსმენელხო, და უპირატეს წარმოგითხრა უპირატესისა მის-
თჳს დასასრულისა და სახაჯზხო ვუო ჭეშმარიტუბაჲ საქმისაჲ უოვლად
ჭეშმარიტისა მისთჳს და საცხოფრებელისა და თავისა კეთილთაჲსა,
საწადელისათჳს.

რამეთუ გარდამოკდა რაჲ ქუბუნად მალალი იგი წყალობი-
სათჳს კაცთაჲ ნათესაიისა და შეიმოსა ბუნუბაჲ ჩვენი და იქცე-
ოდა ჩვენ შორის ღმერთი და კაცი ორითა ბუნუბითა და აღას-
რულებდა ნიშთა მათ უადრეს ბუნუბისთა, უოველთა მათ შინა ეა-
მთა ოცდაათ სამ შეტთა წელთასა, ამისთჳს უოვლად უკეთურნი
იგი და უოვლად ბორკნეულნი კრებულნი ჭურიათანი უფროჲსად
მდღელთმოძღუარნი და მწიგნობარნი მათნი განიხერხებოდეს და გა-
ნიბებოდეს შურიითა და ენუბა დადუშებად და დაფარუად დაუფარველი
იგი, რათა მისცენ დაფიწეუბასა, რომელი მალად არს და დიდებულ
უკუნისამდე.

ხოლო იუენეს სამდღელთნი ტომნი და წარჩანებულნი ერნი
ჭურიათანი, რომელნი მკვდრ იუენეს მცხეთას, რომელთაჲ წესი იყო
წლათი-წლად აღსლვაჲ იერუსალიმად აღსრულებად ზასექისა მთ
უოველთა თანა და სიტუეს უოფად ერთბამად სჯულისათჳს მოსესისსა,
რათა არაჲ სადაჲთ დაიკსნას იგი. ხოლო ოდეს ჯერუხნდა ღმერთსა
და მაცხოვარსა ჩუბნისა ქრისტესა კსნაჲ ჩუბნი ვნუბითა მით ჯვარი-
საჲთა და მოახლებულ იყო განკებულუბაჲ იგი აღსრულებად, უფროჲს
აღაბორკებდა ეშმაკი ნუბისმოთუელთა მისთა ჭურიათა და მიუწერეს
ჭურიათა შამართ მცხეთისათა იერუსალიმით, ვითარმედ კაცისა მის
მაერ, რომელსა ჭრქჳან ოჯ, განქარდა სჯული მოსესი და დაიკსნ-
ნეს უოველნი წესნი ჩუბნნი და კინდა უოველი სოთუელი შედგომად
არს მისდა. აწ მოვედით და შეკუბწწიენით ჩუბნ კაცნი ბრძენნი და
სჯულის მეცნიერნი და აღვასრულეთ მცნუბაჲ ღვთისაჲ და მოსესი.
მაშინ გამოარჩიეს ელიოზ მდღელი, რომელი იყო შვილი სამდღე-
ლოთა ტომთაჲ, კაცი ბრძენი და მეცნიერი, და სხვანი მისთანა და

წარგზავნის მცხეთელთა წოდებას მას მღვდელთმოდღუართას იწრუ-
სელიმად. ხოლო იყო დედა ელიოზისი მოხუცებულ და ღუთის მსა-
ხურ, დედაკაცი ფრიად ბრძენი და გონიერი. და კვლად იყო ასული
მისი, და ელიოზისი ქალწული შემკული სათნოებითა და ღუთის-
მოშიშებითა.

წარტკზავნიდა რამ დედა ძეს თვისს, მისცა მოკითხვამ ამც-
ნებდა და ეტყოდა: „შვილო, აჰა ესერა წარხუად დღესასწაულს ამას
წოდებას და წესს სჯულისას და მიხუად იწრუსელიმად, განკურძა-
ლე ფრიად და რომელსა იგი ზრახვენ ბოროტსა მღვდელთმოდღუარნი
და ფარისევლები კაცისა მისთვის მართლისა, ხუმცა შერთულ არს სი-
ტყუამ და ცნობამ შენი მათ თანა, რამეთუ იგი არს მოსწაუბელი
წინასწარმეტყუელთაგან და სადღუმლომ, დაფარული ტურიათაგან და
წარმართთა, ცხორებამ სუკუნომ.“

და კვლად დამ იგი მისი ქალწული, ვითარცა მისცემდა მოკი-
თხვას წარგზავნისას ძმას თვისს ელიოზს, ევედრებოდა სურვილით
თა გულისამთა და ეტყოდა: „ძმომ სსურველო! ღირს იქმნები შენ
ხილვად კაცისა მის მართლისა, რომელსა ჰრქვან იჯ და ნეტარ
სარ შენ! ხოლო გვედრები შენ. რათა რომელსაცა რასმე შესებულ
იყვნენ კელები მისნა წმიდანი, ანუ თუ მასლობელ სამოსელთა მისთა
ქმნილ იყოს, მოილე შენ თანა ფრიად საწადელად ჩემდა“. ესერამ
თქუა, წარგზავნა მშვიდობით.

და ვითარცა მიიწია ელიოზ იწრუსელიმად, შეკრებულ იყო
შესაკრებელი იგი უსჯულომ და დაემტკიცა ჟურცმამ მკსნელისამ.
ხოლო არა სადა ეზიარა განზრახვას მათსა ელიოზ, ვითარცა იგი
მიელო მცნება დედისაგან თვისსა, არამედ შორს დგა იგი და მისთა-
ნანი, ვითარცა იგი წერილ არს (სახ)რებასა იოანეს თავსა— „იყნეს
ვინმე წარმართთაგანნიცა აღ(მო) სრულთა მათგანნი რათა თაყვანის-
სცენ დღესასწაულს მას, ესენი (მოგი)დეს ფილიპესსა, რომელი
იყო ბეთსადადამთ გალილეასთ და ეტყოდეს მას: „უფალო, გუნე-
ბავს იჯსი ხილვამ“. მივიდა ფილიპე და ჰრქუა ანდრიას. და მო-
ვიდეს ანდრია და ფილიპე და ჰრქუეს იესოს“. ესენი იყვნეს ელიოზ
და მისთანანი წარმართთაგან მოსრულნი.

ხოლო ვითარცა აღესრულა ხუთსათი იგი ვნებაჲ მაცხოვრისაჲ და (ვითარცა) წერილ არს „განიგდეს წილი სამოსელსა ზედა მისსა“, რომელა იგი იყო უკერველ, ზეით მოქსოილ,—ესე ხოლო მოითხოვა და თვსად მოიღო ელიოზ და მისთანა დაჰკრძალა. ხოლო ეჭა დიდებულნი და საკრველი სასწაული და ქეშმარიტად საღმრთოს მოქმედებისა, რამეთუ დღეს მას და ჟამსა, ოდეს ჟუარს აცუჭს მეუფეს უსწულოთა მათ და მიათხვეს კუჭრი ლურსმარსა კელთა მათ საუფლოთა ბორცტმან მან მტარვალმან აღგიღოსა გოლოგოთისისა, მასვე ჟამსა მიიწია ყურთა გულისათა დედასა ელიოზისსა მცხეთას და კმა უო ძლიერად აღძრულმან სულისა მიერ და თქუა: „ამიერითგან მშვიდობაჲ თქუწნდა, მეფობო ჭურიათაო, რამეთუ მოჰკალით მოსრული კორცითა მაცხოვრად და იქმნებით მტერ შემოქმედისა!“ და ამის ზედა შეასუჭნა მასვე ჟამსა. არათუ იოღა მაშინ მეფობაჲ ჭურიათაჲ, რამეთუ აღრევე დაქსნილიყო ტყუჭხვითგან ბაბილოენისაჲთ, არამედ ვითარცა იგი უბრძანა მაცხოვარმან: „აჭა ესერა დეტკოს თქუჭნგან სახლნი თქუჭნი ოკრად“—სრულიადსა მას წარწყმედსა მათსა მოასწავებდა, ვითარ იგი უოველი აღესრულადა,—მუნვე დღეს მას და ჟამს ვნებისა მისისსა მოსცა, წინასწარმეტყუჭლებათა იგი სიტყუაჲ საკრველსა მას დედაკაცსა, მათსვე ნათესავსა უმეტესად საკდეულად უგუხურებისა და სიბრძისა გულთა მათთაჲსა.

ამისსა შემდგომად წარმოვიდა ელიოზ იჭრუსალითი და წარმოიღო კუართი იგი საუფლოჲ მისთანა. და მორავიდა სახად თვსსა ქალაქად მცხეთად, ესმა რამეთუ დედაჲ მისი აღსრულებულ იყო, და დაჲ იგი მისა ქალწული მიეკება და მოეხუა ქედსა მისსა. ხოლო ელიოზ გამოიღო კუართი იგი საუფლოჲ და მისცა მას და ჰრქუა—აჭა ესერა, რომელსათვს იგი სურვიელ იუავ! შიადე კუართი მისი და განიხარე!“ და ვითარცა მოუღო კელთაგან ელიოზისთა კუართი იგი ოჯუღისაჲ დედაკაცმან მან, და ვითარცა შეკეცილი იგი მტკიცედ კელთა აქუნდა, შეიმთხუა ზიარსა და შეიტკობო გულსა ზედა თვსსა და მსწრაფად აღმოუტკვა სული. მაშინ იქმნა შოფთი დიდი ქალაქსა შინა და შეძრწუნდეს უოველნი უცხოჲს მისთვს სასწაულისა და ენება მას ჟამისა მეფესა ამაზიარს (გამოღებად) მისგან კუართი მისი და დაჰკსნა იგი

ფარმან მან შეოფმან მასთანა და მკუდრისა მის მიერ შეტკობობითა და მაგრიად კელთა ზურობამან. ხოლო ელიოზ შიშითა და ძრწოლითა შეზურობილმან დაფარა მიწასა საყურელი იგი და წმიდაჲ დაჲ თვისი და ეგრეთ კელთა აქეს სამოსელი იგი (რ-ა), რომლისა ადგილი საცნაურ არს და ჩუჭნდა ცნობით ცნობილ შემდგომთა ხათესავთა მიერ ელიოზისთა და იგი არს ჭეშმარიტად, სადა იგი ხე იგი კაპაროზი მდგომარე იყო, ქუჭზე მისსა იყო სულსელებაჲ უფავილთაჲ, რომელი იგი სამარადისოდ უოველთა მიერ იუნოსებოდა.

ხოლო აწ მოვიდეთ ზირველსავე სიტყუასა. სადა იგი დაუტკვეთ. და ვითარცა მოჰკუჭტეს ხე იგი, გამოსცა სულსელებაჲ მიუთხრობელი და შეჰმზადეს სულტად, ვითარცა ბრძანებულ იყო შეფისა მიერ, და ენება აღმართებაჲ არა მსგეჲ ადგილსა, რომელსა მოჰკუჭტეს, არამედ სხუასა ერთკერძოსა ტაძრისასა. მოვიდა მეფე და უოველი ერი და ფრიალითა გუღსმოდგინებითა და ღონიურებითა კელევეს და უოვლად ვერ უძღეს შეძრვად, რამეთუ საღმრთოჲ ძალი აყენებდა მათ. და მოიწია ღამე და წარვიდა მეფე და უოველი ერი გუღკლებულნი სახიდ თვისსა უცხოჲსა მისთჳს სასწაულისა. ხოლო ნეტარი ნინო დადგა ღამესა მას მახლობელად სულტისა მის, მისთანა სიღონია, ასული აბიათარისი, და შრომანა და სხუანი ათნი ღუღანი მორწმუნენი და განიპყრნა კელნი აღმოსავალით და ილოცვიდა მეუარ ჟამსა ცრემლითა მკურვალითა. და ვითარცა შუაღამე იქმნა რეცა მთანი იგი იძრვოდეს და განიხებოდეს და სიღრმედ დაინთქმოდეს, რომელსა ზედა იყვნეს ზირველ კერძნი იგი, რეცა მდინარე დიდი მტკუარი იღმოვიდოდა და წარჰრდვნიდა ქალაქსა მათსა, რამეთუ იგი სასწაული იყო წარწემედისა მათისაჲ და კაცთა ცსორებისაჲ. ხოლო ღირსი ნინო დგა ღამე უოველ ღოცვითა და ვედრებითა და ცრემლითა მდინარითა სულტსა მას ზედა. და, ვითარცა მოკახლა ცისკარი, მიერულა დათა მათ უოველთა; ხოლო სიღონია და შრომანა მსოფლად მღუძარე იუენეს წმიდისა მის თანა, და იხილეს ხილვაჲ საშინელი, რამეთუ აჰა ესერა ზედა მოადგა ჭაბუკი ერთი ხათლითა შემოსილი, უოვლად ცუცხლითა მოხლარდნილი და ჰრქუნა რაჲმე წმიდასა მას სიტყუანი საშინი. ხოლო ნეტარი ნინო დავარდა ზირსა ზედა

თვსსა. ხოლო ქაბუკმან მან მიუთ კელი სუტისა მას და ადილო სა-
მადლედ. და სიღონა, ფრიად ზარგანხდილმან, ჰრქუა წმიდასა,
ვითარმედ რაჲ არს ესე, რომელსა ვხედავთ? ხოლო მან კელი
განუყარა და უბრძანა განშორებაჲ. და აჰა ესერა იხილებოდა
საკვრველება განსაკრთომელი და ქეშმარიტად მოქმედება ძა-
ლისა საღმთოსა, რომელ შთამოვიდოდა სვეტი იგი დამარ-
თებით კარისკავე თვსსა და ზედა ძირთა, რომელთა მოკვეთი-
ლიყო. ღა ვითარცა მოეხლა, ვითარ ორ კაც ოდენ, დაადგ-
რა დამოკიდებულად და გამოსცემდა ბრწყინულებასა და
სულნელებასა მიუთხრობელსა.

ღა ვითარცა იქმნა ცისკარი, გამოვიდა მეფე ურვეფუ-
ლი პირველისა მისთვის ვერ შეძრვისა სვეტისა, მიმოვიდო-
და სამოთხესა შინა თვსსა. ღა იყნოსა რა სულნელება იგი,
მოვიდა ზედა ადგილსა მას სვეტისასა, იხილა ხილვაჲ სა-
შინელი და ნათელი, ვითარცა ელვაჲ, რომელი აღიწყოდა
ცადმდე. და იწყო სიმრავლემან ერისამან შემოკრებად უც-
ხოსა მისთვის სახილაფისა და შემოკრბა ჰალატი და ყოველი
ქალაქი და ცრემლითა დაალტობდეს ქვეყანასა. და ვიდრე იგი
ხედვიდეს ყოველნი, ნათლითა შემოსილი იგი სუტის მცირედ-
მცირედ შთამოვიდოდა და ძირთავე მისთა ზედა დაეყარა და
მტკიცედ შეეძერწა, ყოველითურთ შეუხებელად კელისაგან
კაცთასა და აღივსნეს შიშითა და სიხარულითა მიუწლომელი-
თა მეფე და ყოველი ქალაქი და ერთ კობით აღიდებდეს
ღმერთსა ნინოსსა. მოქმედსა საკვრველებათასა. მიერთგან სა-
სწაულნი და ნიშნი ურიცხუნი აღესრულებოდეს და აღეს-
რულებიან ვიდრემოქამდე სუტისა მის მიერ ცხოველისა.

მას ეამსა იყო ვინმე ჰურიი ბრმა შობითგან; ესმეს რა სა-
სწაულნი იგი დიდებულნი, რომელნი აღესრულებოდეს სუტ-
ტისა მის მიერ, მოვიდა სარწმუნოებით წინა ძლომითა სხუა-
თათა და, შეეხო რა, მყის იქმნა მხედველ და წარვიდა სახედ
თვსა და აღიდებდა ღმერთსა.

აჟალად სხუა ყრმა იყო ძე მთავრისა წარმართისა, მრ-

ვალ ჟამ მდებარე ცხედარსა ზედა, რომლისა ასონი უძრავ ქმნილიყვნეს და სრულიად დაკნინო ბოროტისა ეშმაკისაგან; ესე მოილო დედამან მისმან წინაშე ნათლით შემოსილისა მის სუტისა და სარწმუნოებით ევედრებოდა ნეტარსა ნინოს, რათა ილოცოს ძესა ზედა მისსა სიკუდიდ მიახლებულსა და ყოს კურნებაჲ. ხოლო ღირსსა მას შეეწყალა დედაკაცი იგი და დასდვა კელი სუტსა მას წმიდასა და მერმე შეეხო ყრმასა მას მდებარესა და ჰრქვა: „უკეთუ გრწმენეს იესო ძრისტე ძე ლუთისა, კორციელად მოსრული ცხოვრებად სოფლისა, განიკურნო გვემულეებისაგან შენისა.“ ხოლო ყრმამან მან კმა ყო და თქვა— „მრწამს, წმიდაო ლუთისაო და თაყუანის ვსცემ მას.“ მაშინ უპყრა კელი და აღადგინა იგი და ყოველითურთ განკურნებული მისცა დედასა თვისსა. და ყოველნი რომელნი მოვიდოდეს სარწმუნოებით თვთო სახეთა სენთაგან შეპყრობილნი, მსწრაფლ განკურნებულნი წარვიდოდეს სახიდ თვსად და აღიდებდეს ლმერთსა.

ღა დაეცა შიში დიდი მეფესა და ყოველსა ერსა ურიცხუთა მათთვის სასწაულთა, რომელნი აღესრულებოდეს დღითი-დღე. ღა რამეთუ საზარელ იყო ბრწყინვალეებისა მისგან ზეგარდმოსა ყოვლად საკვრველისა სუტის იგი. მაშინ შექმნა გარემოს სვეტისა მის საბურველი მეფემან და დაფარა ხეღვისაგან და ეგრეთ გარეშესა მას საბურველსა შეეხებოდინა ერნი და ყოველნი განიკურნებოდინა ვითართაცა შეპყრობილ არიან უძღურებითა.

ღა სარწმუნოებად მოსლვისა და ცნობად ქეშმარიტებისა შირიან ქართველთა მეფისა პირველ ათორმეტისა წლისა წყალობით მოხედვა ყო ლმერთმან ყოველსა საბრძანებელსა ზედა ჰრომთა და ბერძენთასა, ზეგარდამოჯთა წოდებითა ჰრწმენა უფალი ჩენი იესო ძრისტე ქეშმარიტად ლმერთად და მაცხოვრად მეფესა ძოსტანტინეს და დედასა მისსა დედოფალსა მლენეს და ნათელ იდეს სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა მათ და ყოველმან პალატ-მკედრებმან მათ-

მან ამაღლებითგან უფლისა ჩუენისა იესო ძრისტესით სამას და მეათერთმეტესა წელსა და განიხარა ყოველმან ერმან მორწმუნეთამან და ამაღლდა ჰრქა ქრისტიანეთა, რომელი დიდმან მან და პირველმან ქრისტიანეთა შორის მეფემან მსგავსად წმიდათა მოციქულთა იღვაწა და აჩვენა მკურვალებაჲ ღეთის მსახურებისათჳს და წარავლინა ღედა თჳსი ელენე იბრუსალიმად ძიებად პატიოსნისა ჯვარისა, რომელიცა ჰპოვა მან ჯერჩინებითა ლუთისათა. და აღაშენნა ტაძარნი საუფლონი და შეამკუნა და აღიდნა წმიდანი იგი ადგილნი და კუალად აღმოვიდა სამეუფოდ თჳსსა. შინაჲთგან ყოველთა მეუფისა და შემოქმედისა მიერ აღესრულებოდა განგებულებაჲ ესე ცხორებისათჳს ჩვენისა შეუძლებელ იყო ნაკლულეგანება რაჲსამე და დაფარვა სახსრად ჩვენდა მის მიერ მონიქებულთა განგებულებისა მისისა საიდუმლოთა, რომელ ჟამსა მას რომელსა ინება გამოცხადებად და აღმობრწყინვებად ქუცყანით ცხოველს მყოფელი და პატიოსანი ჯუარი, რომელსა ზედა მან თავადმან კელნი განიპყრნა, კელითა კეთილად მორწმუნისა დედოფლისა მლენესითა, — მასვე ჟამსა შინა მცხეთას მიწასა შინა დაფარული იგი პირველ სამას ოცდა ათთა წელთასა წმიდა სამოსელი მისი ურიცხუთა სასწაულთა და ნიშთა მიერ გამოაბრწყინვა, რომელსა ზედა სუტტისა სახედ ნათელი ბრწყინვალე ზეგარდამო იხილვებოდა.

და ვითარცა დასაბამ მორწმუნეთა მეფეთა შორის იქმნა რომთა და ბერძენთა ზეგარდამო წოდებითა დიდი ძოსტანტინე, ეგრეთვე მასვე ჟამსა იქმნა დასაბამ ქართველთა მეფეთა შორის ზეგარდამო განსწავლული კეთილად და სათნოდ მიერ მორწმუნე მეფე მირიან.

ხოლო ვინაჲთგან განსრულდა შენება წმიდათა მათ ეკლესიათა და არღარა იყო ნაკლულეგანებაჲ გარნა მლუდელნი ხოლო, წარავლინნა მოციქულნი საბერძენეთად სწავლითა და მოძღურებითა ნეტარისა ნინოსითა მეფისა მიმართ და ითხოვნა მოძღუარნი და მასწავლელნი ლუთის-მსახურებისანი. ხოლო

მკურვალემან მან ტრფილმან ლუთის-მსახურებისამან ძოსტან-
ტინე, ისწავა რა მიზეზი სათხოველისა, მოციქულნი იგი მრავალსა პატივსა სიყუარულისასა ღირსყუნა და მიუვლინა მათ მესტათი ანტიოქელ პატრიარქი ფრიადითა პატივითა, კაცო სარწმუნო და სიბრძნითა და ცხორებითა განშვენებული, რომელი ნათლითა მართლმადიდებლობისათა ყოველსა სოფელსა ნათობდა. რამეთუ იყო მას ეამსა ნიკეას წმიდასა მას და დიდებულსა კრებასა სამას ათრვამეტთა წმიდათა მამათასა, რომელთათანა დაამტკიცა მართალი სარწმუნოება და დაამკუნა საღმრთოსა მას ბუნებასა ზედა განკუთილებებისა შემომღებელნი მსე ფრიადითა ძლუნითა გამდიდრებული მასწავლელად სჯულისა და წესთა და მოძღურებად ლუთის მეცნიერებისა მეფისა მიმართ ქართველთასა მოივლინა.

და ვითარცა შემოვიდა წმიდა იგი პატრიარქი სანახებსა ძართლისასა, და თანა აქუნდეს ძელი ცხორებისა და ხატი მაცხოვრისა და ყოვლად წმიდისა ლუთის-მშობელისა და, — მოეგება მეფე და მთავარნი მისნი და ყოველი სიმრავლე ქალაქისა და ჯეროვნითა პატივითა დიდითა აღიყვანეს პალატად და მიიდეს კურთხევა და მეფემან და დედოფალმან და ყოველმან ერმან. ხოლო პატრიარქმან უბრძანა წინა განმზადებად ნათლისღებისათჳს. მოვიდა ღირსი ნინოძე და მიიღო კურთხევა პატრიარქისაგან, და მანცა ითხოვა ლოცვა და ჯეროვანი სიმდაბლით და ქადაგად და მოციქულად და სანატრელად უწოდა და მისცა წიგნი მღენე დედოფლისა და მოწერილი ნეტარისა ნინოსთანა, ყოვლად შუენიერი და შემკული და ბრწყინულე ქებათა და შესხმათა მიერ, მახარებელად და მოციქულად წოდებითა, და ნაწილი ძელისა ცხორებისა და ხატი ძრისტეს ლუთისა ჩუპნისა, და ყოვლად წმიდისა დედისა მისისა, რომელნიცა წარმოეგზავნეს დედოფალსა მღენეს ღირსისა ნინოსსა.

ამისსა შემდგომად განმზადეს სანათლო და ნათელიდეს მეფემან და დედოფალმან შვილითურთ მათით და ყოველთა

შთავართა მათთა, და ურიცხუმან სიმრავლემან ერისამან სახე-
ლითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა კელითა პა-
ტრიარქისათა და, შემდგომითი შემდგომად ნათელსილებდეს
ურიცხუნი სიმრავლენი წარმართთანი, ესე რა იქმნა.

ამისსა შემდგომად აკურთხნა ეკლესიანი იგი მათ მიერ
აღშენებულნი და დაამყარნა საკურთხეველნი და ყო სატფურე-
ბაჲ და დაასხნა კელნი ღირსსა მოანეს მთავარ-ებისკობოზად
საყდარსა ზედა ყოვლად წმიდისა ლუთის-მშობელისასა. და
უკურთხნა მღვდელნი და დიაკონნი და მიუთხრნა მეფესა და
ერსა განგრძობილად სწავლანი საღმრთონი და განიხარა მეფე-
მან და უოველმან საესეპამან მორწმუნეთა ერისმან. ხოლო მკვდრ
იუენეს მცხეთას შინა ფრიადნი კრნი ჭურათანი, რომელთა მთავარ
და მღვდელთ-მოძღუარ იყო აბიათარ, რომელი ზემო ვაკსენეთ. მოი-
ვეანა იგი მუჟემან წინაშე პატრიარქისა და ჭრქუა მას, ვითარმედ „ვი-
თარცა ესერა ხედვენი თვალნი შენნი, გამობრწყინდა ჩუწნ ზედა ნათე-
ლი ჭეშმარიტებისაჲ და აღმოკვეყანნა ბნელისკანი ნათლად და გვაქსნა
მონებისკანი ეშმაკისა, აღვიარეთ ჭეშმარიტი ღმერთი და ნათელ
კვლებიეს სახელითა წმიდისა სამებისაჲთა და შედგომილვართ მცხეპა-
სა და მოძღურებასა წმიდათა მონიჭულთა და ქადაგთა მისთასა. აწ
რაჲ გნებავს თქუწნ, ჭურანიო? მოიქცევით და აღიარებთა ჭეშმარიტ-
სა სარწმუნოებასა ჩუწნ თანა? ანუ ჭკიეთ თქუწნსავე სიცოფესა ზე
და, რამეთუ შენ ხარ წინამძღუარ მათდა!“ ხოლო აბიათარ ჭრქუა მე-
ფესა: „მე, მეფე, თავისა ჩემისათვის ამის მიგიგებ, რამეთუ, ვითარცა
უწყიან მთავართა შენთა და უოველმა ამან ქადაგმან, ნათესავით ვარ
ბენიამენისი და სჯულითა მოსეს მიერთთა სწავლილი და ფრიად
წურთალ წერილთა წინასწარმეტყუწლთასა, მეცნიერ უოველთა მათ
მიერ ქადაგებულსა, რომელსა აწ ვხედავ აღსრულებულად; და იგი უო-
ველნი ამისთვის წამებდეს, ვითარმედ შეცვალებად იყო სჯული და სჯუ-
ლისმღებელი და მოსლვად იყო ღმერთი ქუწყანად, მსკავსად კაცთა
და წყაღთა მიერ ნათლის დებად, და სამარედ დადებად, და აღდგომად
მესამესა დღესა. ხოლო მე ჰირველთა მათ უკუნურებათა მამათა ჩუწნ-
თასა ვსტირობდე, რამეთუ განარისხეს შემოქმედი და ქმნეს ბოროტი

წინაშე მისსა, და გამოახუნეს თავნი მათნი სრულიად წყალობისკან ღუთისა, რომლისათჳს წარწემდა საკსენებელი ჩუწნი და მივეცენით მონებად და ჰრომთა დაიპერეს ქუჭყანაჲ ჩუწნი და მთავრობაჲ და ჩუწნი განვიბნინით უოველსა სოფელსა. ხოლო მიკურდა, მესმოდა რა შედგომაჲ მოციქულთაჲ ქრისტესი და ესრეთ სიკუდილი მის-თჳს; და მივემთხვე ებისტოლესა ნათესავისა ჩუწნისა უოველად ბრძნისა შავლესსა და გულის-კმა ვუჳ უოველი იგი წერილი მათ შინა და მო-ველოდი გამოკსნასა მოსაწუინებელიისა ამისკან სუულისა ჩუწნისა და არავინ იყო მოძღუარ და მასწავლელ ჩემდა. აწ ოდეს ინება დმერთ-მან და მოაფლინა ქუჭყანასა ამას წმიდაჲ ესე და საკურულნი დედაკაცი ნინო და განვიცადენ მოღუაწყებანი მისნი მრავალჳმეუღნი მაუჳალთა მათ შორის და ვიხილენ სასწაულნი, უადრესნი ბუნებისანი, რომელთა იგი თქუწნცა მეცნიერ ხართ, მეფეოი იქმნა მოწაფე მისა ჰირველად ასული ჩემი და შემდგომად მე და უოველი ნათესავი ჩემი სწავლათა მისთა შედგომილვართ, და აწ ესურა მეცა მზა ვარ ნათლისღებად სახელსა ზედა წმიდისა სამებისასა“.

და ვითარცა ესე უოველი წარმოთქუა აბიათარ, განისარა მეფე-მან ფრად და ჰატრიაქმან ნათელსცა აბიათარს და უოველთა ნათე-სავთა მისთა. და კვალად სახლისა და ტომისა ელიოზისთა, რომელ-ნი იპონეს, სიხარულით ნათელიდეს; და კვალად სხუასა ორმეტსა კაცსა ჰურასა, რომელნი მოვიდეს სარწმუნოებად. ხოლო სხუანი იგი ურნი ჰურათანი აღიძრნეს აბიათარს ზედა და დასცეს ხე იგი სულ-ნელთაჲ, რომელი განაშუწნებდა ბაკისსა მათსა და დაარღვწს ტაძა-რი იგი მათა და დაუტოვეს და განიბნინივნეს თვნიერ მათდა ბრან-განთასა, რომელნი მოინათლნეს, და მეფემან მიუბოძა მათ და-ბაჲ სამკვდრებულად, რომელსა ეწოდების ციხედიდი და იყუნეს წინაშე მეფისა საუარულ და ჰეშმარიტ ქრისტიანე.

ხოლო წმიდამან ჰატრიაქმან ევსტათი აღასრულა რა, რაჲ იგი ჯერ იყო, და დაამტკიცა ქუჭყანა მართალსა სარწმუნოებასა და განუ-წესნა ებისკოპოსნი და მღდელნი და დიაკონნი და ასწავა წესი ეპკლე-სიისაჲ და ღუთის მსახურებისაჲ უოველსა ერსა, — იქმნა მეფისკან და წარემართა ქუჭყანად თჳსსა. ხოლო მეფემან ქართველთამან და სუ-

კლერიკოსთა მისთა მიუძღუნეს და განუწყესეს პატრიარქის ანტიოქი-
ისისა შესწევნელად მოსეიდის ნივთთა წმიდისა მიჭრობისათა სოფელი-
ასი და მიერთგან იუვენე მიმდგომნი ანტიოქელთა პატრიარქისა, და
ესრეთ პატრიოთა დიდითა წარგზავნენეს.

ამისა შემდგომად მოვიდა ჰრომით დიაკონი და მოიღო წიგნი
წმიდისა პატრიარქისა ზაზაქსაჲ მეფისა და უოკლისა ერისა ქართველ-
თაჲსა კურთხევისა მიცემად და ვითარმედ ღირსისა ნინოჲს მიმართ
ქებისაჲ და შესხმისაჲ და ლოცვისა და მადლისა მისისა ზიარებად.
კვლად აქუნდა წიგნი მთავრის მის ივანე გოთაჲსა, რომელნი მოყნა-
ლეს მამსა მისსა. რამეთუ უოველნი იგი სსწაულნი და საკურსლე-
ბანი მისმენილ იუვენეს მათდა იწრუსადით, ჰრომით და კონსტან-
ტინეპოვლით, რომელი იგი აღწერა მან უოველივე სმენილი და თვა-
ლითა ხილული და წარიღო ქუჭყანასა თვისსა და აღიდებდა ღმერთსა.

ამისსა შემდგომად აღვიდა ნეტარი ნინო მთასა მას, რომელი
არს ზირის ზირ მცხეთასა, წიად კერძო არაგუსა, რომელსა ზედა შენ
არს კაკლესიაჲ ჟუარისა ცხოველისაჲ და მუნ დაშეთა ათევედა ლო-
ცვითა ღუთისა მიმართ და ძირსა მის კლდისასა, რომელ არს მუნ,
ლოცვითა წყალი აღმოაცენა, რომელი იგი დღეინდელად დღემდე დის
და მრავალნი სსწაულნი და კურნებანი იქმნეს წყლისა მისგან მო-
ხეობითა მის წმიდისაჲთა.

ამისა შემდგომად ძიება ეო მთავარ-ეპისკოპოსმან ხე, რათა
შექმნეს ჟუარნი და წარგზავნა რევ, ძე მეფისაჲ, და მთავარ-დიაკო-
ნი თვისი და წარაყვანსა ხურონი და მოჰკუჭეთეს ხე იმიერ კერძო არა-
გუსა, სადა იგი აღმოეცენა წყაროჲ ცრემლითა ნინოჲსათა, რომლისა
ზირველვე სმენილ იუო, რომელი იუო სურხელ და შუჭნიერ და ფრი-
ად ფუნელ დაუნჯებულ, და კერეთ სრულიად მოიღეს წინაშე სუჭ-
ტისა ცხოველისა და ქმნეს მისგან სამნი ჟუარნი. მაშინ იხილუებო-
და სსწაული საკურსლი, რამეთუ ზეცით გარდამოვიდის ჟუარი ცე-
ცხლისაჲ, შემკული ვარსკვლავებითა ზედა წმიდათა მათ კაკლესიათა
და; ვიდრე მოწვევამდე ცისკრისა, დადგის დამართებით სუჭტისა ცხო-
ველისა ამაღლებულად.

შემდგომად ამისა განუტევენის ბრწყინვალეებანი ვარსკვლავთანი—

ერთი აღმოსავალით და ერთი დასავალით და თვით ამდღის და კვლად მოვიდის ეგრეთვე და დადგის მთასა მას ზედა, წილ კერძო არაკუსა კლდესა ზედა მხლობელად წყაროჲსა, და განუტყუებდის ვარსკვლავთა სახედ ბრწყინვალეებათა, რომელი აღმოსავლისაჲ მიიწოდებოდა, ხოლო დასავლისაჲ თხოთსა, და იგი მეფემან ნათელი თვალთა მიიღო. ესე მრავალ გზის იხილა მეფემან და უთვალმან ერმან და განკურვებულნი ადიდებდეს ღმერთსა.

და უბრძანა მეფემან აღშენებად ეკლესიათა—ერთი კლდესა მას ზედა, რომელსა ზედა ჩამოდგის სახე ჰატიოსნისა ჟუარისაჲ, და მუნ დასუსწებად ჟუარი ერთი, რომელნი ქმნეს ხისა მისგან სურნელიანსა. და უბრძანა აღშენებად ეკლესიათა მთასა ზედა თხოთისასა სახელსა ზედა დიდებულისა მოწამისა გიორგისსა, რამეთუ მუნ მოიღო ნათელი თვალთაჲ, და ერთი ჟუარი დასუსწებად მას შინა. და ბრძანა ნეტარმან ნინო, რათა ჟუარი ერთი წარგზავნონ ბოდიის და უჟარმოს. და დაუსუსწეს ზირველად კლდესა მას ზედა, რომელსა აწ სასულადცა უწოდიან ჟუარი ჰატიოსანი. და ჟუარი იგი ვენაკისა რქისაჲ, რომელი მოიღო წმიდისა დუთის-მშობელისაგან—არს მას შინა ნაწილად; ესენი განწესებესაებრ თვითოველად წარაუვანნა ღირსმან მღვდელმან აკობე ფრიადითა სიმრავლითა ერისაჲთა საკუთველთა და სულნელთაჲთა ღოცვითა და ლიტანიითა დაასუსწეს მათ შინა.

ხოლო ურიცხუთა მათთვის სასწაულთა და საკურულეებათა, რომელნი აღესრულებოდეს დღითი დღე სულტისა მისგან ცხოველისაჲ, ვერეინ იკადრებდა კართა განხუმად, თხნიერ დღისა კვრიაკისა და მას შინ მღვდელნი ხოლო შვეიდოდეს მას შინა გალობად და ერი ზირის-ზირ მღვთმარე ილოცვდა, რამეთუ შიში და ზარი ფრიადი იყო ეთველთა ზედა.

კვლად წარავეინნა მეფემან და შემოკრიბნა ქვითხურონი და გალატონი და უბრძანა ზირველად ერუშეთს დადებად საძირკულელი ეკლესიისაჲ, სადა იგი არს ფიციარი ფერკთა მკნსელისათაჲ. და კვლად უბრძანა საძირკულელი ეკლესიისაჲ მანგლისს.

ესრეთ შეურვალედ სარწმუნოებითა და მართლ-მადიდებლობისა აღსარებითა, ეკლესიათა აღშენებითა და შემკობითა ებისკოპოსთა და

მდგულთა მიერ საღმრთოებათა მადლითა დღითი-დღე სანატრული იგი შეეფე წარმატებოდა; ხოლო მსჯავრი სიმართლისაჲ და წყალობაჲ გლახაკათაჲ ჰირუსწლითკან დახერგულ იყო მის შორის მოღუაწებითა ღუთისაჲთა.

ბრა ჯერ იყო სხუათა ამათგა სამთავროთაჲ მოუწოდებულად დატყვევებამ ესე ვითარისა საშუაბულისკან, არამედ ვითარცა მაღლისა. რამსამე საკებგურთაჲსკან საჩინომან და ბრწყინვალეჲს ნათელმან ხილვად თვისისა ბრწყინვალეებისა შეკრიბნის შორიელნი მახლობელნი, ეგრეთვე აქა საკურუსწლებათა მიერ და მადლთა მისთა ეღვარებითა უფოლით კერძო შემოკრებობდეს და სახუკვარსა მას და სახუკესა ზედა სულიერსა იშუაბდეს და ხილვითა და საღმრთოთა სიტყუათა და სწავლათა მისთა სმენითა იხარებდეს და განათლდებოდეს და თუთო სახეთა გუსწმულებათაკან განკურნებულნი ღმერთისა ნინოჲსსა ადიდებდეს.

ამისთვის წარვიდა ნეტარი ესე ღ თანა წარიუგანნა იაკობ მდგული და მთავარ-დაკონი და ერის მთავარი ერთი ერთი მისითურთ და დადგა წობენი¹⁾ და მოუწოდა უფოელთა მთუელთა ჭართალელ²⁾ ფხევენიელითა³⁾ და წალკანიელითა⁴⁾ და უქადაგა მათ სარწმუნოებაჲ ჭეშმარიტი ქრისტეს ღუთისა ჩუჭნისაჲ! ხოლო იგინი მოხედვითა მათზედა მადლისა ღუთისაჲთა ღმობიერ იქმნეს და დაღუწნეს კერძნი მათნი და მოაქცეს და ნათელიდეს კელითა იაკობ მდგული-საჲთა ფრიაღმან სიმრავლეჲს ერისამან და ჭრწმენა ქრისტე.

ამისსა შემდგომად წარვიდა ერწოს⁵⁾ და ყალეთს და უქადაგა და ნათელსცა ერწო-თიანიელითა და მერმე მთავიდა კახეთად და

¹⁾ წობენი (წუბენი) მდებარეობს ღუშეთის მაზრაში, მდ. რეხულის მარჯვენე, წოლდის მახლობლად.

²⁾ ქართალი მდებარეობს არაგვის მარჯვენე, ანანურს ზევით.

³⁾ ფხევენიისი—სოფელია გორის მაზრაში.

⁴⁾ წალკანი—ჩვენ გვეგონია წილკანი—ღუშეთის მაზრაში, მუხრანის მახლობლად.

⁵⁾ ერწო არის ივრის ხეობაში, უჯარმის ზევით. აქვეა ყალეთი ძველის ტაძრით.

კაწარეთს⁶⁾ და მოიყვანნა სარწმუნოებად კუხნი⁷⁾ და სუჯნი; და გარდავიდა ქველდაბას⁸⁾ და მოუწოდა მთავართა კახეთისათა და უქადაგა სარწმუნოებაჲ ქრისტესი. ხოლო მათდა პირველვე უწიებულ იყო უოკელი იგი სასწაული, რომელი იქმნა და ნათლის-ღებაჲ შეუთისაჲ და მთავართა და ერისა მისისა, და სიხარულით შეიწინარეს სწავლას მისი და მოიქცეს და ნათელიდეს კელითა მისვე აკობ მდდღისაჲთა და მუნით მივიდა კხუჭთს დაბასა, რომელსა ეწოდების ბოდი-სი⁹⁾ და მოვიდა მისსა დედოფალი კახეთისაჲ სუჯი და მისთანა მსახურნი და მკედრები და მონათა და მკევალთა სიმრავლე და უქადაგა და ასწავა მათ სარწმუნოებაჲ ქრისტესი. და წარმოუთხრნა ცხორებისათჳს ჩუჭნისა განკებულებისა მისისა საადრემლთნი, ქადაგებანი მოციქულთანი და უოგლისა სოფლისა მათ მიერ ღუთის მეცნიერებად მოსლგაჲ. და სუჭტისათჳს ცხოველისა და დიდებულთა მათჳს სასწაულთა მის მიერ აღსრულებულთა; და მოქცევისათჳს შეუთისა და ერისა სარწმუნოებად, რომელი ესე მათდაცა სმენილიყო. ამისთჳსცა სიხარულით შეიწინარა დედოფალმან და უოველმან ერმან მისმან ქადაგებაჲ და სწავლას ნეტარისა ნინოჲსი და ნათელიდეს სახელითა მისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა და შეუდგა ქრისტესა. ხოლო ნეტარმან ესრეთ სრულ ყო რაჲ ქადაგებაჲ ჭეშმარიტებისაჲ და აღსრულა სრბაჲ ღვაწლისა თჳსისაჲ, ეუწყო სულისკან, ვითარმედ დაუტკობს სოფელსა ამას და მივადს ოისა, მცირედ დასნეულდა ბუნებითა კორცთაჲთა მასვე დაბასა შინა ბოდი-სს, მიწერა წიგნი

⁶⁾ კაწარეთი მდებარეობს იერის ხეობაში, ხაშმის მახლობლად ჩრდილოეთით, სადაც იჯდა ეპისკოპოსი სამებელი.

⁷⁾ კუხნი უნდა ყოფილიყვნენ მცხოვრებნი დღევანდელ ხაშმიდან — ჩაილურამდე; სუჯნი — კაკაბეთიდან მელაანამდე, რადგან ესრე ისაზღვრებოდნენ ნინო წმიდელის და ქერემელის სამწყსონი გარეთ კახეთში.

⁸⁾ ქველდაბა უნდა ყოფილიყო ეხლანდელი წინანდალი, ანუ ყისისხევი, რადგან ხაშმიდან დაწყებული გზა-გზა სოფლები რყო: პატარძელი, ნინოწმიდა, თუალი; აქედგან გომბორის მთაზედ გზა გადადის ყისის ხევისაკენ. დღეს სოფელი ქველდაბა მდებარეობს ქანის ხეობაში, დაბაჯნეთს ახლო.

⁹⁾ დღევანდელი ს. ბოდბე.

შეფის და მისცა დედოფალს კახეთისას სუჯის, რომელსა წერდა იერ ესრეთ: „იჯს ქრისტეს მონას ერთგულს, კეთილად მორწმუნეს და აღმსარებელს წმიდისაჲ სამებისას და თანა შეერთებულს წმიდათა მეფეთას შეუეს მარიანს გარდამოკვილებენ ონ ღმერთმან ცვარი ზეცისაჲ, სიმრავლე წყალობის მისისაჲ და უოველს ზღაპტ ბანაკს და ერთს შენს და იუანს თქუენდა მარადის სიქადულ ჟუარი ქრისტესი და მეხებაჲ უოვლად წმიდისაჲ დედისა მისისაჲ. რამეთუ მე აჰა ესერა მოვლე ზოგი ამის ქუჭყანისაჲ და უქადაგე სახარებაჲ ქრისტესი და ვზოვე შეწევნაჲ მის მიერი, რამეთუ შეაწინარეს უოველთა და მოიქცეს ცთომათაკან მათთა და მისცხეს კერზნი მათნი დასაწუჭლად ცეცხლს და ნათელიდეს სასუდითა წმიდისა სამებისაჲთა და თაუვანისსცემენ ქრისტესს სუქმარიტს ღმერთის ჩუქნს და ზეტოისნს ჟუარს მისს. და შენდა ჟერ არს სინარული და დიდების მიცემაჲ უოველთა შემოქმედის ღუთისა, რამეთუ დღეთა შინა შენთა მოხედნა ონ თჳსთა დაბადებულთა, მონაქმნილთა მტერის მიერ, და აღმოუბრწყინვა ნათელი თჳსის მეცნიერებისაჲ. აწ რომელთა გიხილავს გემოჲ სიტკბოების მისისაჲ, გიხაროდენ! რამეთუ სუფევასცა მის თანა დირს იქმნეთ! დაიცვით მტკიცედ მართალი სარწმუნოებაჲ წმიდის სამებისაჲ და ბეჭედი წმიდისა ნათლის-ღებისაჲ, რომლითა აღიბეჭდენით, რამეთუ აჰა ესერა ყოველნი მოივლტანს ღუთივ დაცულისა მეუფობის თქუქნისა, აღსარებაჲ ქრისტესს და ძიებაჲ სულისა და კორცთა კურნებისა და შემდგომათა შემდგომად მიუთხრობდით აღსრულებულთა დიდებულებათა ღუთისათა და სასწაულთა მათ სკვრულთა, რომელნი იხილენით, რათა დღითი დღე აღემატებოდის და განსიდიერდებოდის და განმრავლდებოდის სამწესო ონ ქრისტესს; რათა განათლებულნი სულის მიერ და ერთ სამწესო ქმნილნი ერთბამად სცხონდებოდით სოფელს ამს და შეზღუდვილნი და დაცვულნი მის მიერ იხარებდეთ და მერმეს მას სუკუნეს სუფევას მისთანა იშუჭბდეთ, შუჭბითა მით არდარა წარმავალითა, არამედ სამარადისოდ დაუსრულებულითა. და რამეთუ მე აჰა ესერა ვითარცა ერთი სოფლად შემოსრულთაკანი მოვაკლები ცხორების ამისკან და შუესს ამს ხილულს მივეფარები და წარვად

გზასა მამათა ჩემთასა! კსენებულმცა არს საუკუნოდ კეთილთა შინა
 ოჯახისათა დედოფალი სუჯი, რამეთუ აღძრა შურითა სადმართომათა
 და დამუსრნა კერზნი თჳსნი და მოაქცია კრი თჳსი ღუთის-მისხურუ-
 ბად და კვალად წარაუღინა სი ვ ნ ე თ ა დ და ძმისა და ასუღისა მისისა,
 და კვალად ა ს ჰ უ რ ა გ ა ნ ა დ ასტურეონ მთავრისა და ეოველნი შემოკრი-
 ბნა და ასწავა მართალი სარწმუნოებაჲ და ეოველთა ბო დ ი ს შინა ნა-
 თელიდეს სახელითა მამისაჲთა, ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა.

აწ მოაშრევთ ჩემდა წმიდაჲ ეკე მამათმთავარი და კეთილი მწყე-
 ში, რათა წარმეზავნოს და მომცეს საგზადი სულისა საუკუნოჲ,
 რამეთუ ესჲი განსლვისა ჩემისაჲ მოახლებულ არს“.

და მიიღო რაჲ წიგნი ნეტარისა ნინოჲსაგან დედოფალმან სუ-
 ჯი, აღძრული შურითა სადმართომათა და სურვილითა კათოლიკე ეკლე-
 სიისაჲთა, წარმოემართა ხილვად და თაუვანისცემად ცხოველისა სულ-
 ტისა და ჰატოისნისა ჟუარისა მკედრებით და ერთი და მკეველებითურთ
 თჳსით, და რამეთუ ეოველსა მას სიშორესა გზისასა თჳნიე(რ) საკე-
 დარისა წარელა და ფრეივ ვიღოდა იგი თჳნიერ კამლთა და ცრემ-
 ლით დააღტობდა ქუჩქანასა. და ვითარ მიიწიუნეს ჰირის-ჰირ ტაძ-
 რისა ცხოველისა სულტისა, იხილეს, რამეთუ მდინარე იგი დიდი
 არა გ ჳ უმეტეს ზომისა მდიდროოდა ფრად, რომლისაჲ ვერ-
 ვინ მკედართაგანმან უძლო წიადსლვად, არამედ რომელნიცა შთაკდი-
 ან კარე უკუნებულებიან, შესლვად დაუენებულნი სიმძაფრითა წყა-
 თაჲთა.

ითქუმოდენ აქა განსაკრებელი იგი ეოველთა შორის და უმ-
 დიდრესი სარწმუნოებითა, მამაჲ მამად მთავართაჲ და კვალად ჰეტრე
 მიმავალი ოჯახისა მიმართ წყალთა მათ ზედა ზღვსათა, მკურვალთა
 სარწმუნოებითა და ვითარცა იგი თავადმან უბრძანა მოწაფეთა, ვი-
 თარმედ „უკეთუ გაქუნდეს სარწმუნოებაჲ, ვითარცა მარცხალი მდო-
 გვსაჲ, ჰრქუათ მთასა და იცვალოს“.

ეგრეთვე ამან საკრველმან დედაკაცმან, და უფროჲსად განსაკრ-
 ვებულმან სიმდიდრითა სარწმუნოებისაჲთა აწდა მიღებოსა თანა ღუთის
 მეცნიერებისსა, მიმღებულმან ამის მადლისმან, მიიღო მკურვალთა
 გონებითა გულად თჳსსა არა კარეშე უნდოებაჲ სახისაჲ მარცხელისა

მის მდგომარეობაზე, არამედ შინაგანი იგი სიმტკიცედ სიფიცხე მისი. ვისკე ვითარითა გონებითა განმტკიცებულმან ილოცა ოჯახისა მიმართ და შეიჭურნა წმიდითა ჯუარითა მ-სითა და აღჯდა საკედარსა და ვიდრე ხედედა იმიერ კერძო მთავარ-ებისკობოსი იოანე და ყოველი ერი, შევიდა სიმძაფრესა მას წყაღათსა. დიდებამ ძლიერებათა შენთა ქრისტე, რომელი მარადის ნიშთა ჭმობედებ, შენდა სარწმუნოებითა და სურვილითა მოსრულთა! და განდგა მდინარე იგი და განვიდა უხუბელად და მოკეკებულდა მას მეფე და მთავარ-ებისკობოსი და ყოველი ერი და დიდებულსა მას ზედა სასწაულსა განკურნებულნი ადიდებდეს ღმერთსა!

და შევიდეს ერთბაშად კელესიად და ვუკს ლიტანიაჲ და ღოცვაჲ; და თაუხანისცა ოჯახსა და შეემთხვა ცხოველსა სურსტსა და შეწირა თავი თჳსი შეიღითურთ მისით და ყოველით მონაგებით და მცირეცა იგი ჭლანქი ბართიანი *) და დაბაჲ დიდი ბოდიისი. მშინ გამოიდო წიგნი იგი ნეტარისა ხინთსი და წარაკითხა მეფემან და ფრიადითა ცრემლითა დააღტო იგი.

და აღდგა და წარემართა და მისთანა მთავარებისკობოსი იოანე და დედოფალი ნანა და ყოველნი მთავარნი მათნი და სიმრავლე ერისაჲ ფრიადი და იწყეს სღვაჲ; და ვითარცა მიიწივნეს, მოაკითხეს და იკითხნეს მისგან. მშინ მისცა მშველობა და კურთხევაჲ მეფესა და ყოველსა ერსა და მთავარებ-სკობოსმან იოანე და აღასრულა საიდუმლო ეამის წირვისაჲ და აზიარა განმაცხოველებელსა კორცსა და სასხლსა ქრისტესსა, რომელი იგი წარიდო საგზადად საუკუნოდ და შეჭვედრა სული თჳსი კელთა ღუთისათა.

ესრეთ შემკული მოციქულებისა მადლითა, ბრწყინვალე ქალწულებითა, განმუწნებული ღუაწლთა სიმრავლითა, აღსავსე სათნობათა უუაღლოვნებითა, აღტრთული ტაღანტთა სიმრავლითა, - წარმოუდგა წმიდასა სამებასა და მიართუნა ძღუნად მატოხნად სიმრავლე ნაშობთა სულიათაჲ. და ფრიადთა შრომათა და ღუაწლთა მიერ განკაფული, სოფლისა ამისგან სუფევად საუკუნოდ აღვიდა ოც-და-შეთხუთმეტის.

*) თუ ბარდიანი? (ბარდავი).

წელს ქართლსა შემოსლვისა მისისასა, ხოლო დასაბამითგანთა წელთა ხუთ ათას რვაას ორმოცდა-შეათხუთმეტესა (5855 წ.). მაშინა შეკრბეს მეფენი და ყოველნი მთავარნი მათნი და დედოფალნი ქართლისა და კახეთისანი, და ურიცხვ სიმრავლე ერისაჲ და ხედიდეს ზირსა ნინოჲსსა, ვითარცა ანგულოზისასა და ურთიერთარს დასთრგუნვიდეს, რათა სამოსლვისგან მისისა მიიღონ რაჲმე ევლოგიად, ანუ შეემთხვნენ ღუაწლით შემოსილსა მას გუამსა მისსა. ხოლო მეფემან ძლით დააწხრო შფოთი იგი ერისაჲ; და განიზრახა მეფემან მთავარებისკობისისა და მთავართა მისთა თანა, რათა წმიდაჲ გუამი მისი აღმოიყვანოს მის მიერ აღშენებულსა წმიდასა მას ტაძარსა და მანლობულად სულტის ცხოველისა დაჰკრძალოს. და ეჭა სასწაული დიდებული, რამეთუ ყოველთა კელნი უქმ იქმნებოდეს და ყოვლადვე ვერ უძლეს შეკრვად სიმრავლემან მან ერისამან, ვიდრემდის მასვე ადგილსა დაბასა ბოდისს, სადა იგი აღესრულა, მუნ დაჰკრძაღეს ფრიადითა მარტივითა და დიდებითა. და აღაშენა ღუსკუმასა მისსა მეფემან ტაძარი დიდ შუწნიერი და განაჩინა საებისკობისოდ. და მიერთგან აქამომდე სასწაულნი და ნიშნი ურიცხუნი აღესრულებიან ნაწილთაგან მისთა წმიდათა სადიდებულად მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა, აწდა მარადის და უკუნითი უკუნისამდე ამინ.

ესეცა წაურთე ყოველი, რამეთუ შუწნიერ არს, საყურელნო, და სატრფიალო მსმენელთათვის *).

ამისა შემდგომად წმიდისა ნინოჲს ცარებად საუკუნოდ მისლვისა, მეფემან ძირიან კეთილად წარჰმართა ღუთის-მსახურებაჲ მართლისა სარწმუნოებისა მტკიცედ შეკრძაღვითა, გლახაკთ მოწუაღებითა, სიმდაბლითა, სიმშვიდითა, ეკლესიათა აღშენებითა, მსჯაფრითა სიმართლისაჲთა, შიშითა ღუთისაჲთა და სათნოდ ღუთისა აღესრულა, და დაიდვა სამთავრომსა ეკლესიასა. შემდგომად ქემან მისმან რევ, ყოველი რომელი ემცნო მამასა მისსა, მორჩილებით აღასრულა და სათნოდ ღუთისად წარჰმართა მეუობაჲ და იგიცა წარვიდა გზასა მამათა მისთასა.

*) ეს ორი სტრიქონი წითელი მელნით არის დედანში.

უწიუებაჲ ჟურ არს ამისიცა, საუუარეულო, ვითარმედ ესე შედეგ
 მარინან, ანუ სხუანი შეუენი ქართველნი, რომელისა ტომისაგან იუენეს,
 ანუ ქართველნი, რომელთა ნათესავთა შვილნი ვართ. რამეთუ აღე-
 ქსანდრე მაკედონელი იქმნა რაჲ შეუეუ, ჰირველად უცხო თესლნი იგა
 ბოროტნი წარმოაჩინა დასავლით და კერძა ამას ჩრდილომხისა დასხნა
 და ვითარცა უკმოიქცა მუნით და შემოვიდა საზღვართა ქართლისა-
 თა იხილნა ნათესავენი იგი სასტიკნი წარმართნი, რომელთა აწ ჩუქნი
 ბუნთურქად და ყივიჩაყად უწოდთ, მსხდომარენი მდინარესა ზედა
 მტკურასასა, ქუჭვით და ქალაქნი მათნი მუნ და ციხენი თრიალ მა-
 გარნი და ცხონდებოდეს იგინი უოფლად უცხოად კაცთა ბუნებისაგან,
 ვითარცა შიკვინი და ჰირუტყუნი, რომელთა ქტევისა წარმოთქმაჲ უკმარ
 არს,—და ენება, რათამცა აღფხურნა იგინი ქუჭუნისა მისგან, არამედ მის
 ჟამსა ვერ უძლო. არამედ გამოვიდეს სხუანი ნათესავნი ქალდეველთა-
 განნი და დაეშენეს იგინიცა ქართლს. შემდგომად ამისა განძლიერდა
 და დაიპურა უოველი ქუჭუნაჲ ამანვე აღექსანდრე მაკედონელმან სი-
 ბრძნითა და სიმკნითა თჳსითა. აღმოვიდა კვლად ქუჭუნასა ქართლი-
 სასა და ქალაქნი და სიმაგრენი უოველნი უცხო თესლთა მათ გამოუ-
 ხუნა: რომელნიმე მოსრნა და სხვაჲ სიმრავლე მათი ურიცხჳ წარ-
 ვლანა კედარსავე მას, სადა იგი ჰირველნი მიიყვანნა გარეგან ოვ-
 სეთისა და არს ქუტყუანა იგი მალალ და ვრცელ, და სიმრავლე
 წყალთა, სადა იგი მიერითგან მკვდრობენ დიდნი იგი ნათე-
 სავნი ყივიჩაყთანი. და თვთ იწყოა შენებად ქუტყუანასა ჩუქნი
 სა. ხოლო ჰყვა თანა აზოვე *) ძეარინან(?) ქართველთა მეფისა და
 მისცა ქუტყუანა ესე ჩუქნი სამეფოოდ და სამკვდრებელად და გა-
 ნუჩინა საზღვარი ჰერეთი და მგრის წყალი და სომხითი და
 მთა ცროლისა, და თვთ წარვიდა. ხოლო ესე აზოვე წარვიდა
 არინან (არინან?) ქართლად მამისა თჳსისა და წარმოიყვანა მუნით
 ათასი სახლი მდაბიო და მოქალაქე, დედებით ყრმებითურთ
 მათით და კვალად ათი სახლი მთავართაგან პალატისათა
 დედებით და ყრმებით მათით და მათთანა ჰყვეს კერპნი ლმერ-

*) აზოვე?

თად. და ესე აზოვე არს პირველი მეფე ქართველთაჲ და ამის-
თა შვილის შვილთაგინ ოცდა მერვე მეფე იყო შირიანი, რომელი იგი მხოლოდ იქმნა ქრისტიანე, და მიერთვან ყოველნი მეფენი ქართველთანი არიან მორწმუნე კეთილად და ჩუპნ ქართველნი შვილნი ვართ მათ არიან ქართლით გამოსრულ-
თანი და ენა მათი უწყით და ყოველნი მეფენი ქართლისანი ამათ მეფეთა შვილის შვილნი არიან.

ხოლო მათ ეამთა სპარსთა მიერ ფრიად იძძლავრებოდეს, რომელნი მსახურებდეს ცეცხლსა და ღმერთად თაყუანისცემდეს მზესა, და, ვითარცა შემდგომად შირიანისსა გარდაიცვალნეს ცხრანი მეფენი, მეთოდ მეფე იქმნა შახტანგ ზურგასლან და, ვიდრე ყრმაღა იყო, იძულებით წარვიდა სპარსეთად და დაიცვა სარწმუნოებაჲ ქრისტესი კეთილად. შემდგომად რაოდენისამე ეამისა მოიქცა, და იყო მიქაელ დიდი მთავარებისკოპოსი და შეასმინეს მისთანა, ვითარმედ შახტანგ ქრისტიანობა დაუტევა. ხოლო მან მსწრაფლ ირწმუნა და არღარა შეიმთხვია მიმავალი მოკითხვად მისსა, არამედ ფერკი შეამთხვია პირსა მისსა და განაძო ეკლესიისაგან.

ხოლო მეფემან ერსა კელი განუყარა და დაადუმა სიბრძნით; და წარავლინა მოციქულნი საბერძნეთად და ითხოვა მეფისაგან და პატრიარქისაგან კათალიკოსი, და მან წარმოგზავნა პეტრე კათალიკოსად და სამოელ ღირსი და სხუანი მისთანა.

ხოლო მეფემან შახტანგ აღაშენა ქუპმო ესე დიდი ეკლესიაჲ და სუტისა ცხოველისაჲ საკათალიკოსოდ, რამეთუ პირველი იგი მცირე იყო, და მთავრად და წინამძღვრად ყოველთა ეკლესიათა განაწესა და დასუა მას შინა პირველად კათალიკოსად და მწყემსად პეტრე, რომელი ზემო ვაკსენეთ, და დაამდაბლა პატრივი სამთავროჲსა ესრეთ ღონისძიებით შეურაცხებისა მისთვის მისისა.

ამან შახტანგ აღაშენა ტფილისი და ქალაქი მცხეთაჲ, მუნ მიცვალა. ამან დაიმორჩილნა ოვსნი და ყივჩაყნი; ამან შექმნნა კარნი იგი ოვსეთისანი, რომელთა ჩუპნ და რ ი ა ნ ის ა დ

უწოდთ, და აღაშენა მას ზედა გოდოლნი მალაღნი და დაადგინა მცველად მახლობელნი იგი მთეულნი და დღეინდელად დღემდე არა კელეწიფების გამოსლვად დიდთა მათნათესავთა ოვსთა და ყივჩაყთა, თვნიერ ბრძანებისა ქართველთა მეფისა. ამან მახტანგ მეფემან ფრიადი ძლევაჲ აღადგინა სპარსთა ზედა და ყოველნი წინააღმდეგომნი დაიმორჩილნა. რამეთუ იყო საზარელ და გოლიათ, და განთქმულ ყოველსა ქუტყანასა და ჰასაკითა უმეტეს ყოველთა კაცთა, რამეთუ ათორმეტი ბრჭალი კაცისა იყო სიმაღლე მისი და აწცა რომელ არს აბჯარი და სამოსელი მისი მისგან უფროს საცნაურ არს.

და იყო იგი ფრიად შემკულ ლუთის მსახურებითა და კეთილად მორწმუნეობითა, რომელი მოიკლა სპარსთა ბრძოლასა შინა, მონა ყოფილისა ვისგანმე მისისა ზაკუით და არს საფლავი მისი წინაშე სუტისა ცხოველისა და ზედა საფლავსა მისსა წერილ არს ხატი მისი, სწორი ჰასაკისა მისისა ამისა შემდგომად ფრიადნი ქირნი მოიწინეს სპარსთაგან ქართველთა ზედა და ფრიადნი სულნი მოსწყვდნეს და ქუტყანანი დაიპყრნეს და ფრიადნი იწამნეს სახელისათჳს ძარისტესისა, რომელთამე აღწერილ არს ჩუპნ შს და რომელთამე აღუწერელად დაშთა. ხოლო ყოველნი აღწერილ არიან წიგნსა მას ცხოველთასა და წინაშე ლუთისა იხარებენ ამას ყოველსა ძართლისა ცხორებისა წიგნი ვრცელად მოგვთხრობს.

ამისსა შემდგომად გამოვიდა მეფე ჭერაკლე და შეიერთნა ქართველნი და განგებითა სამეუფოჲთა შევიდა სპარსეთად და ყოველი სპარსეთი შემუსრა, და ტაძარნი და ბომონნი მათნი დაამკუნა და კუასრო მეფე შეიპყრა და ძელი ცხორებისაჲ წარმოიყვანა და ძლევა შემოსილი სამეუფოდ თჳსად უკმოიქცა. ამისსა შემდგომად განეფინა უსჯულოსა მუჰმედის ქადაგებაჲ და შეუდგეს ერნი ურიცხენი, ვიდრემდის დაიპყრეს სპარსეთი და უმრავლესი კერძო ქუტყანისა, და მიდენ და სომხითი და ვიდრე კაბადუკიადმდე და პონტოდმდე მოიწინეს. და ვითარცა განწესებულიყო ანტიოქიით კურთხევა ქარ-

თლისა კათალიკოსისა და წესთა და მოძღურებათა საეკლესიოთა სწავლა არღარავის კელეწიფებოდა, სლვად გზასა მის შიშისაგან აგარიანთასა და ამისთვის ფრიადი ზრუნვა აქუნდა. ხოლო დღეთა **თეოფილაქტე** ანტიოქელ პატრიარქისათა წარვიდეს მოციქულნი საქართველოჲთ და მიუთხრეს ამის პირისათვის, ხოლო **თეოფილიაქტე** პატრიარქმან ყო საზოგადო კრება მიტროპოლიტთა და ეპისკოპოსთა და განაჩინა ესრეთ, წერილითა ბრძანებითითა, რათა ეპისკოპოსნი სა მ რ ე მ ლ ო ს ა მისისანი შემოკრებოდინ და ზოგადითა გამორჩევითა მათითა და საკათალიკოზოსა მის ადგილისა მღდელთა და ერისათა და განაჩინონ ყოფადი, რომელი იგი **ლმერთმან** გამოუცხადოს და წესისაებრ თვთ მათვე კათალიკოზად კელნი დაასხნენ, და ამის პირისათვის მოსაკსენებელი წიგნი დაწერა და დაბეჭდა თვისითა ბეჭდითა და მისცა მათ წესისაებრ ეკლესიისა და ერთსა მოსრულთა მათგანსა სახელით **იოანეს** კელნი დაასხნა კათალიკოზად.

ხოლო ვითარ იგი იყვნეს პირველ სასყიდლად ნივთთა წმიდისა მიპრონისათა ეკლესიასა ანტიოქიისასა შეწირულნი სოფელნი რიცხვით ასი, ამათ წილ განუწესეს მოცემად მათდა წლითი წლად დრაჰკანი ათასი, რომელი იგი მიეცემოდა ვიდრე დღეთამდე **იოანე** პატრიარქისათა; ხოლო მიეცა იგი **მარესტის** პატრიარქსა იერუსალიმისასა, რომელი მოციქულად მისრულიყო მეფისა ბასილისთანა; მხოლოდ ესეღა დაუშინეს, რათა სახელით ხოლო მოიკსენებოდის ძართლს პატრიარქი **ანტიოქიისა**. **ღა** კვალად ესაშა წვალეებათა ზედა აღდგომისასა, მიივლინებოდის მათდა და სულიერთა საქმეთა გამოიძიებდეს მათ შორის, რომლისაგან ყოვლადვე შეუხებელად და შეუმრღუპლად და მიუდრეკელად მარადის პირველითგან დაცულ არს ნათესავი ჩუპნი თანა მოღვაწეობითა ყოვლად სახიერისა ძრისტეს **ლუთისა** ჩუპნისა ურიცხუთა წყალობათა და უზრუნველისა დედისა მისის მეოხებითა და საფარველითა. ხოლო ბერძენთა ზედა პირველითგან ესე ვითართა ბოროტთა

წვალებათა მიერ მოწვევ-ულნი განსაცდელნი და კირიტი არა
ადვილად აღსარიცხველ არიან.

რამეთუ მარადის მბრძოლი ნათესავისა ჩუპნისა, განცოფებული
სიბოროტითა, ხედვიდა რა ლუთისმსახურებასა ამალღებულად
და თავსა თვსსა დათრგუნვლად, — განიპებოდა შურითა და გა-
ნიქრებოდა და ღონეჰყოფდა მანქანებითა თვისითა, რათა კე-
თილად აღორძინებულსა მას იფქლსა ლუთისმსახურებისასა
და მართალსარწმუნოებისასა შეუერიოს ღვარძლი თვისისა სი-
ბოროტისა. ვინათგან ცხადად კერპთმსახურებად აღმოფხუ-
რილ და განქარვებულიყო ქუსყანიტ, ამისთვის მოივერაგა ყო-
ვლად ბილწმან მან და აზმნო დარწმუნებად მის ეამისა მეფე-
თა, და ყოვლად მიზღურთა (?) მათ წინამძღუართა ეკლესიათა
და მთავართა ერისათა, და უჩვენებდა ბნელსა მას ნათელ და
მწვირესა მას წვალებისასა რეცა მართლიად საწურთელ და
სასწავლო ყოფად, რომელთა კეთილად მოღვაწენი იგი და
მბრძოლნი მართლისა სარწმუნოებისანი სიმკნით წინა განე-
წყუნეს და უშიშად ამხილებდეს, რომელნი იგი ბოროტად
მადიდებელთა მათ მეფეთა თანა შეწვევითა ბოროტად მადი-
დებელთა მათ ებისკოპოზთა არიანოზათათა, ვითარცა ძვი-
რის მოქმედნი დასაჯნეს სიკუდილ კაცნი სწორნი ანგე-
ლოზთანნი, ვითარცა უწყით ყოველთა, რამეთუ დიდი იგი
ქადაგი სინანულისა იოანე ოქროპირი ექსორიობითა განკაფეს,
რომელთა შინა სოფლისა ამისგან განვიდა და კვალად პავლე აღ-
მსარებელი, შემდგომად მრავალთა დევნათა და პყრობილება-
თა, საბლითა მოაშთვეს; და მაქსიმეს აღმსაპრებელსა კელი და
ენა მოჰკუპტენეს, შემდგომად ფრიადითა კირითა ექსორიობა-
თა შინა სიკუდილ დასაჯეს; ეგრეთვე სტეფანე ახალი შემდგო-
მად მრავალთა ტანჯვათა ძელითა განტვირნეს და სხუანი უპრა-
ვლესნი რიცხვნი მართლისა სარწმუნოებისათვის მსგავსადვე
კერპთმსახურთა უწყალოდ მოსწყვდნეს უსჯულთათა მათ მეფეთა წმა-
დათა ხატთა მბრძოლთა და ერთარისისა სამებისა მემობართა და გან-
მოფუდთა, ვითარცა იყო უვადი და ანასტასი და ლეონ და უსჯუ-

ლომ კონსტანტინე და სხუანი მრავალნი. რამეთუ ესოდენ განგრძობლ-
და საცთური ესე, რომელ ყოველნი კელესიანი საბერძნეთისანი დაი-
პურნა ბოროტმან ამან წვალებამან; რამეთუ ესოდენ არღარა იზოგა
მართლ-მადიდებელი ებისკოპოსი სამეფოსა ქუტში ბერძენთასა, რომ-
მელ წმიდაჲ იოანე ებისკოპოსი გუთეთისაჲ თვისისა სამწყესოჲსა მიერ
ქართლისა კათალიკოზისა წარმოიფლინა და ამიერ მიიღო კელთ-
დასკომაჲ და ეგრეთ წარვიდა ქუტეანად თვსად.

სოლო ჩუტნი ზედა ქართველთა ღუთისა მიერთა მოსედეითა
მარადის და ზედამდგომელობითა ყოველად წმიდისა დედოფლისა ჩუტ-
ნისა ღუთის-მშობელისა და მარადის ქალწულის მარიამისაჲთა, ვი-
ნაჲთგან ვიცნათ ჭეშმარიტებაჲ და აღვიბეჭდენით სულისა მიერ წმი-
დისა ნათლისღებითა და ვინწავეთ მართალი სარწმუნოებაჲ, — არაო-
დეს მიდრეკილ ვართ გზისა მისკან წრფელისა, არცა ოდეს შესრულ არს
გესლი სიბოროტისა მათისაჲ გულსა ჩუტნსა, არცა ბიწი შეგინები-
საჲ მოუღია სსმენელთა ჩუტნთა ოდესცა ბოროტთა მათ შწვალბუღ-
თა მრავალ მზრახველობისაჲ; არამედ კელესიანი და წინამძღუარნი
და ყოველი ერი ჩუტნი მტკიცედ და შეურყეველად ჰქიან აქა-
მომდე მართალსა სარწმუნოებასა ზედა. და უკეთუ ოდესმე მათ მიერ
სიტყუს გებაჲ ქმნილ არს, ზირველსავე გამოჩინებას სიხუნუისა
მათისასა წარდევნილ არიან ჩუტნი მიერ; და კვლად ბოროტად მძვ-
ვარებისათვს მათისა ერისა მიერ მორწმუნისა ჰვთა განტჯნულ არიან,
ვითარცა საჩინოდ გამობს სიმრავლე იგი ჰვთაჲ, შეკრებილი ჰეტრო-
ზის ზედა, რომლითა საცთურისაგან მარადის გვკსნენ ქრისტემან,
რომლისაჲ არს დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე.

„წმიდანო მამანო და ძმანო! ესე ნეტარისა ნინოჲს ცხოვრებაჲ
შეუწყობლად და განბნუელად ქართლისა მოქცევისათანა და
ჰანბავსა მეფეთასა თანა აღრუელად სწერია, ვითარცა თქუტნი
ჴწიით: რომელიმე თვთ მის წმიდისაგან მოთხრობილად,
რომელიმე მეფისა მირიანისაგან, სხუაჲ იაკობ მდღლი-
საგან, სხუაჲ აბიათარისაგან, სხუაჲ კვლად სიდონ-
იაჲსაგან. გარნა წინაჴუანა და უკუანაწარ იგივე და ერთი
ზირი. და ამისთვს საკელსიოდ შეითხუელთათვს ფრიად საწყინო იყო

და შიმენელთათჳს უკმარ და ვერ სცნნაურ. ამის ჰირისათჳს დაფარუ-
ლად მდებარე იყო და თანა წარგუჭკდებოდეთ მოთხრობისა ღვაწლისა
მისისასა დღესა კსენებისა მისისასა. რომელი ესე დიდი ზღვევამ არს
უოველთა მორწმუნეთათჳს და უფრომად ჩუქნ ქართველთა სასწაულ-
თა და შრომათა და ღუაწლთა მისთა დაფიწეებას მიცემამ, რომელი
იგი ღმერთმან ადიდა და რომლისა მიერ განათლდა ნათესავი ჩუქნი
და ღუთისმეცნიერებამ ზოგა. ამისთჳს ვიკადრე თვთ მის წმიდისა
მეოხებამთა თანა შეწეენითა და თქუქნთა ბრძანებამთა მრავლებითა მე
უნდომან მტუქრმან ფერკთა თქუქნთამან უოვლად უღებად ცხოვრე-
ბულმან და უღირსმან არ . . . ნი (ამისა) აღწერად მეფუობისა დი-
მიტრისასა. მშობელთა . . . . . ღზრდით სუდიერ . . . . . თა
ღვაწლთა და ქადაგებ. . . . . სასწაულთა შემდგომითი შემდგომად
მიწუჯა დიკონითა სიტყუთა იგი ჰირი რომელი ძუჭლსა შინა სწე-
რთა არცა შემამტებთა, არცა დამიკლია, არამედ ძალი სიტყუთა და
გამოცხადებამ სჯიმისამ მოკლედ და მარტივად წარმომითქუამს; და
მრავალკუესა და მასვე თანადრეულობასა ჰანბავსასა თანაწარკდილ-
ვარ. და უკეთუ რამე შესავლად თხრობისა, ანუ ადგილ-ადგილ შე-
სკურავად სიტყუს სიტყუამ გუამრებთა, იგიცა საღმრთოთა წიგნთა-
გან და წმიდათა მიერ თქმულისგან არს და უოველი ჰეშმარიტი და
ჰეშმარიტებით აღწერილი და წამებული მათ მიერ, აჰა, წინაშე თქუქნ-
სა არს, შეზღუდვიდნო საღმრთოთათა სიუყვარულითა და მარადის მო-
სურნენო წმიდათა ღვაწლისნო! იკითხუდით და ერსა წარმოუთხრობ-
დით სდიდეებულად ღუთისა და ზატევად მისისა რომლისამ არს დი-
დებამ...

მკითხველთა მიმართ

1900 წლის შემოდგომაზედ ჩვენი საკვლევი მუზეუმის გაურ-
 ჩვეულ ხელნაწერთა შორის აღმოჩნდა რაოდენიმე ნაწილი დიდის არსენ
 ქართლის კათალიკოსის კრებულისა, ხელნაწერი XI, ანუ XII სა-
 უკუნისა, რომელშიაც მითავესებული ეთიფილა — „სიბრძნე ბადავარი-
 ს“ *), ცხოვრებანი — შიო მღვიმელისა, დავით გარეჯელისა, აბიბოს
 ნეკრესელისა, დიოდორის გრიგოლი რომთა ჰაზისა და სხ. და ესე
 წმ. ნინოს ცხოვრება, რომელიც უძვირფასეს ისტორიულ წყაროთა
 შორის უნდა ჩაითვალოს, რადგან X საუკუნეში უკვე ცნობილი
 ეთიფილან: ქართლის მოქცევა, მირიან მეფის, აბი-
 თარ და იაკობ მღვდელთა, სიდონიას მოთხრობანი,
 დღევანდელი ქართლის ცხოვრების თანხმად და ჰამბაჯი მეფე-
 თა (ქართლის ცხოვრება), რომელთაცან არსენ კათალიკოსს შეუდგე-
 ნია კვლევისაში საკითხავად, სინაქსრად. ეს მშვენიერი ხელნაწერი
 ძლიან გაუუტყუელია სინესტისა და სიძველისაგან და აქა-იქ ადგი-
 ლები აკლდა. მაგრამ მეორე ზირიც ვიპოვეთ (ასე XVIII საუკ-
 დამდეგისა) ამავე ვარიანტისა და ნაკლი აქედგან შევაყესთ. ძველი
 ხელნაწერი უკეთესი აღმოჩნდა, გაურუფნელი. ამიტომ მისი ტექსტი
 დაიბეჭდა აკადემიის ასოთი, სოლო ნაკლი დაბეჭდილია განსხვავე-
 ბულის ვენის ასოებით. გამოცემა ამა წიგნაკისა შეგვიანდა ჩვენზედ
 დამოუკიდებელი მიზეზისა გამო.

მლ. პ. ძარბელაშვილი.

*) უკვე დაბეჭდილია ბ. ა. ხაზანაშვილის მიერ.

